

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

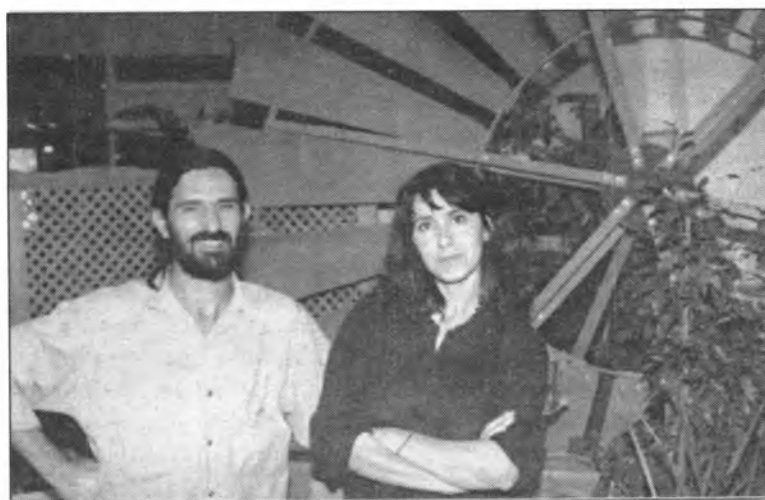

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIV. NÚMERO 327

15 DE NOVEMBRE DE 1995

PREU: 200 PTS

Na Catalina Mercader i en Pep Mateu són els amos del Jardinet Sol i Vent, una botiga de la plaça del Mercat, a Inca, que a més de flors i ornamentals floralment instal·len molins i plaques solars. Són uns enamorats de les energies renovables i ens han promès que ens enviaran periòdicament articles periodístics damunt aquest tema.

Son Ferriol fou el lloc de trobada dels donants de sang de la comarca de s'Arenal la setmana passada. A dins l'església parroquial es lliuraren insígnies i diplomes als donants amb 10, 25, 50, 75 i 100 donacions. Després, a la plaça Major, hi va haver sopar de frit i ensaïmades i més tard ball animat per la Revetlla de Son Ferriol.

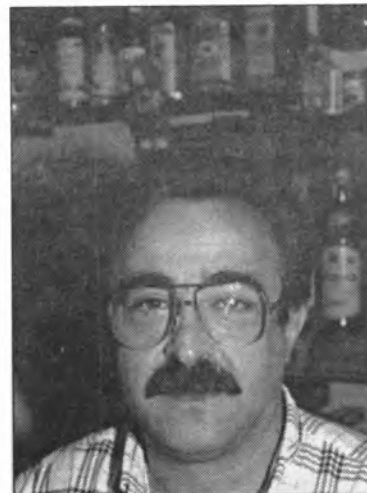
A primers de gener L'ESTEL de Mallorca

fa **15** anys.

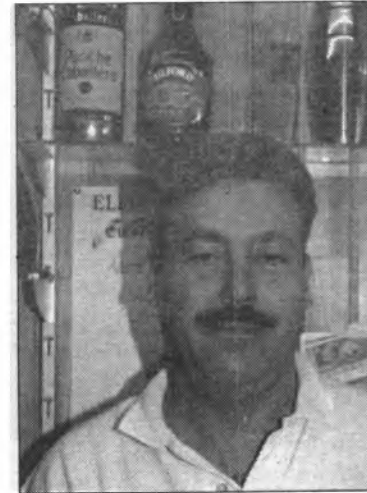
El dedicarem a s'Arenal de Mallorca, lloc on va néixer.
També farem un sopar per commemorar-ho, costarà 2.000 ptes.

Informau-vos al 26 50 05

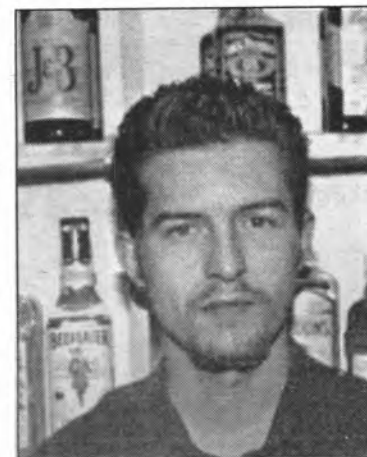
Especial dedicat al
Dijous Bo d'Inca.
Si vos ha agradat,
telefonau al 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

N'Andreu Sacarés és l'amo del restaurant Can Remendon, a Inca. Per al Dijous Bo recomana el frit de porcella, el llom amb col i la porcella o el xot rostits. Un lloc on es menja a la carta per unes 1.500 pessetes.

En Joan Reverter és l'amo de la cafeteria Can Reverter, a Inca. Despatxa tapes i copes. Pel dijous Bo tindrà bacallà a la basca, «flamenquines», llengua amb tàperes i una dotzena més de tapes.

En Mateu Rotger ha obert un cafè al carrer de l'Aigua, just darrera l'Església de Santa Maria la Major d'Inca. Despatxa cafès i copes.

SUMARI

- 2 Xafarderies
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 7 S'espunya Espunya
- 9 Filosofia
- 10 Inca
- 12 Llibertat d'expressió
- 14 Galeria de fantasmes
- 18 Enquesta
- 21 Llibres
- 22 Glosses

Xafarderies

• El **president Soler**, que és inquer, té el malnom «de cas pobler» perquè el seu padrí, que era de sa Pobla, es va establir a Inca quan tenia els nins petits. D'aquí li ve el malnom i d'aquí li ve la seva nissaga. Hem parlat amb els seus veïns, que es desfan en alabances de la senzillesa i de la manera d'esser, no gens estufada d'ell i de la seva família. També es parla molt bé de la diputada **Maria Salom**, aquesta inquera portaveu del PP al Parlament Balear, que coneguèrem al sopar dels deu anys de TV3 i a qui felicitàrem per haver arraconat els González Orteas, els Jaén Palacios i als altres forasters que contaminaven el Parlament Balear amb els seus parlaments forasters. Afortunadament, i per primera vegada en la història contemporània del nostre parlament, tots els portaveus i consellers parlen català. Els diputats forasters, voten i callen. Quan aprenguin a parlar, podran parlar.

• Per cert, el segon batle de Ciutat **Carlos Ripoll Bedoya**, que tota la vida havia parlat en foraster, ha canviat i als plens de Cort parla en un català ben correcte. Aquests del PP arribaran a caure'ns simpàtics i tot.

• Contestant la notícia que donàvem la quinzena passada referent a la Germandat de Donats de Sang que fa quasi tota la paperassa en castellà, en **Víctor Gistau**, que és el president de l'entitat, ens volgué puntualitzar que la secretària de l'entitat és una salmantina que s'està reciclant a marxes forçades i que prest ho farà tot en català. Que fins i tot li han comprat un disquet corrector de català per facilitar-li la feina. També es va sorprendre que sabéssim que era nascut a Múrcia, encara que això fou perquè son pare era militar i en aquell temps

Maria Salom, portaveu del PP al Parlament Balear.

estava en aquella ciutat; el seu germà més petit ja va néixer a Catalunya i ell hi va passar molts d'anys fins que s'establí a Mallorca. De fet, ha passat tota la vida als Països Catalans, i de Múrcia no se'n recorda de res.

• En **Bernat Mateu i Llobera**, que és el concessionari d'Inca i comarca de la marca de cotxes Renault, es mostrà sorprès l'altre diàss perquè li féssim propaganda negativa dels seus cotxes. Està bé que es faci boicot als productes francesos, ens comentava, però és que la Renault-Espanya té les seves fàbriques a Valladolid, Palència i Sevilla. Aquesta marca de cotxes fou creada l'any 1900 pels germans Renault; l'any 1853 s'obrí la fàbrica de Valladolid, que aleshores fabricava el Renault quatre quatre. Una bona marca de cotxes aquesta, que esperam no patesqui gaire boicot, especialment a la comarca d'Inca, perquè el seu concessionari, a més d'esser una excel·lent persona, és amic nostre.

• Ens ho va contar en **Joan Rosselló**, que és el rei des botifarró d'Inca: «En Canyelles va entrar an es Triquet i va demanar un palo. Túnel? va demanar es cambrer. -Nooo!, va contestar en Canyelles.»

• Tots els divendres van a berenar a **Sa Forana**, una taverna de la l'avinguda d'Alcúdia, a Inca. Són empresaris del ram de la matança, del moble, de la llanterneria, qualque missèr... Bona gent que mira de passar-s'ho bé. El qui duu la batuta, tanmateix, és en **Joan Rosselló**, el rei des botifarró, que a més és un poc glosador.

• Penosa, molt penosa, fou la confessió de l'ex-president del Consell de Mallorca, **Joan Verger**, a una tertúlia sobre normalització lingüística al Canal 37 la setmana passada. Va dir: «Jo, de xerrar, en sé, però d'escriure no me n'ensenyaren.» Tros de banc! I és clar que no ens ensenyaren a escriure en temps d'en Franco. Però quan es va morir, les persones assenyades de Mallorca anàrem a cursos de català a l'Obra Cultural i

aprenguérem a escriure la llengua de Mallorca. I pensar que impressionables analfabets com en Verger foren presidents de Mallorca!

Personatges que pregonen orgullosos la seva incultura mereixen que els seus conciutadans els releguin a l'ostracisme. Que se'n vagi a la seva possessió de Montuiri a jugar a soldadets i deixi la política per a les persones cultes, per a les persones que sí en saben d'escriure.

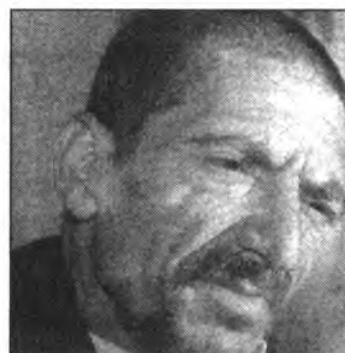
• Per cert, a les cridades telefòniques d'aquesta tertúlia només donaren pas als analfabets goneles. L'endemà ens ho confirmaren una partida d'amics que, a l'igual que nosaltres, intentaren connectar amb l'emissora sense aconseguir-ho. Aquests del **Canal 37 no juguen net**. Ho deim públicament. Ω

Tots contra la delinqüència

Això és una mostra del que ens envia Espanya: lladres i xoriços de tota casta. Ja ho va dir en Martínez Anido, un dels botxins de torn que tinguérem: «Hay que invadir el país de lo peor que España tenga». El Coll d'en Rabassa està en peu de guerra perquè el batle de Ciutat vol construir-

José María Rodríguez, un regidor que no pagava les multes.

«**El Cojo Manteca**», un minusvàlid que destrossa aparadors.

hi un nou assentament gitano devora Mercapalma. Els mallorquins que habitaven la barriada de son Banya foren foragitats -amb amenaces i robatoris- pels gitanos, i ara passarà el mateix a les rodalies del nou assentament. La gent de s'Arenal s'ha hagut de constituir en «Plataforma contra la delinqüència» a causa de la xusma que roba als comerciants i als turistes. El Cojo Manteca, un altre espanyol merdós, té atemorits els comerciants del centre de Ciutat -i no el toqueu, que us diran racistes i coses pitjors-, i llavors hi ha els polítics, encapçalats aquests dies pel regidor Rodríguez, que devia tres-centes mil pessetes de multes i no les volia pagar. Efectivament; han aconseguit el seu objectiu, han envaït el nostre país, del pitjor que té Espanya. M.J.F. Ω

HAN DIT...

Miquel Bennàssar, odontòleg: **L'abús del sucre i de productes blans provoca un major desgastament bucal.**

ΩΩΩ

Francesc Candel, escriptor: **Jo crec que a Vidal Quadras li quadra més allò de botifler, posar-se al costat dels enemics de la seva terra, sobretot als de la seva terra en la seva pròpia casa.**

ΩΩΩ

Antoni Mir, president de l'OCB: **La televisió i la ràdio catalanes tenen una gran audiència a les illes. És un fet contrastat.**

A. MIR

ΩΩΩ

Damià Pons, president de la Comissió de Cultura del CIM: **El gran repte és aconseguir més espectadors per al teatre mallorquí.**

ΩΩΩ

Ricard M. Carles, cardenal arquebisbe de Barcelona: **No estic d'acord amb la línia que segueixen les emissores de la Cadena COPE. M'irriten els atacs a Catalunya.**

ΩΩΩ

Joan Huguet: **L'obligatorietat del català a l'administració es farà de forma progressiva.**

ΩΩΩ

Juan Riera, periodista: **Els quatre que avui dia encara prediquen el gonellisme aniria millor que s'anassin a fer conferències a Las Hurdes.**

L'ESTEL de Mallorca

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR!

SUBSCRIVIU-VOS-HI!! Tel. 26 50 05

Fins a un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci ÒPTICA SBERT

Sant Miquel, 83 (cantonada Avingudes) Tel. 72 14 25
Graduam i adaptam lentilles • Per la compra d'unes lentilles li regalam un altre parell d'iguals. • Ulleres de sol i graduades

PODA DE PALMERES TOMEU CATALÀ

Tel. 79 77 25 • 60 27 20

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

El Partido Popular, el darrer alè

Som a les portes del començament d'una nova era per a la Catalunya insular. El cavernari sistema de Poder de l'oligarquia de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera arriba a la seva fi històrica definitiva. És el *darrer alè*. Al darrer període i fins ara mateix, l'expressió política d'aquest sistema de Poder és representada per l'organització política del *Partido Popular* a Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera. El *Partido Popular* és el seu instrument polític i, alhora, la seva màscara. El sistema de Poder real és anterior a la formació del PP. A partir del 37, amb el triomf del cop d'Estat de l'oligarquia espanyola, la classe dominant tradicional de les Illes esdevé franquista. Durant la llarga foscor de la dictadura militar espanyola, aquest estament conservador que mantenia el poder econòmic i social no solament s'acomoda al franquisme sinó que, ells mateixos, els petits oligarques illencs són una clara manifestació de la profunda decadència d'una classe incapaç d'acomodar-se a la modernitat. La classe dels «senyors» mallorquins feia segles que no disposava ni de projecte nacional ni de propostes reals de renovació de les estructures tradicionals. Però la seva feblesa real no llevava que es mantingués com a classe social hegemònica. La burgesia moderna a Mallorca —la nova classe que a Europa havia substituït a l'aristocràcia terrera—, així com els treballadors de la indústria eren uns febles segments de la població de les Illes. Aquí, pròpiament, la Revolució industrial afectava únicament a un molt limitat nombre de sectors de producció. La major part del sector continuava corresponent a activitats industrials tradicionals al ser-

vei de les necessitats d'una societat essencialment agrària.

Qualque lector recordarà que als meus articles a vegades he dit que a Mallorca i a Menorca l'oligarquia terrera tradicional ha desaparegut com a classe social. I és cert que és així. Benhauradament, la classe dels «senyors», la classe dels grans propietaris de terra mallorquins ha deixat d'existir com a teixit social.

Una llarguíssima agonia, la d'aquests «senyors» mallorquins. I, finalment, la mort. Però no anaven sols cap a la tomba històrica. Juntament amb ells, era tot el sistema tradicional agrari mallorquí el que es desintegrava. És amb els nostres propis ulls que hem vist com s'esvaïa com una boira d'estiu. Ha estat prodigiós el salt cap al no-res! Amb trenta anys, ha desaparegut un sistema social i una cultura que s'havia bastit durant segles! S'han esfumat els «senyors» i els «amos», però, amb ells, els mossos fadrins que dormien al paller, i els porquerets i pastorets, i les figueroleres, i les espigadores, i aquelles dones i nens que havien d'anar doblegats tot el dia per fer la recollida d'ametlles, de garroves, d'olives, de figues, de raïm... amb uns sous de misèria. I ha quedat borrada per a sempre l'estampa feudal de les nenes de casa pobre que als onze o dotze anys les posaven «a servir» a les cases dels «senyors» (Com ens compta madò Coloma, al seu famós llibre de cuina, a principis de segle, «em vaig posar a servir...per vuitanta pesetes anuals...com a cuinera...a casa d'una família nombrosa, on set filles eren monjes...»). Han desaparegut els «senyors» i els seus vassalls, i els batallons de capellans, de frares i de monges, que eren el principal instrument de domini ideològic de la classe

dominant.

La transformació social i econòmica operada a les Illes és una notable mostra de la bonesa de les lleis de la Dialèctica d'En Hegel. La mateixa societat agrària tradicional mallorquina ha engendrat el principi de la seva pròpia negació; han estat les classes populars d'extracció agrària les que es llençaran decididament per un procés de reconversió econòmica en gran escala. La

“

**Una llarguíssima
agonia, la
d'aquests
«senyors»
mallorquins.
I, finalment,
la mort.**

”

rapidesa del canvi ha estat inaudita. Amb un salt fantàstic, hem passat d'ésser una societat agrària tradicional i conservadora a una societat burgesa moderna i avançada (amb la qual cosa, per altre costat, s'ha obert la via pel restabliment de la cohesió social i cultural de la Nació Catalana).

Vegem les estadístiques oficials sobre el *Salt Prodigios*. Al 1954, encara en una inacabable post-guerra, més del 50 per cent de la població activa de Balears i Pitiüses era ocupada en activitats agràries (més ruralitzats que a

1936! Quin programa aquest dels oligarques *victoriosos*!) A l'any 1960, ja es deixava sentir l'estirada del sector turístic. Per distribució sectorial: agricultura, 32 %; indústria, 23 %; construcció, 8 %; comerç, 9%; altres serveis, 28 %. A 1993, el *Salt Prodigios*: agricultura, 4 %; indústria, 17 %; construcció, 10 %; comerç, 10 %; altres serveis, 53 % (dades publicades a U.H. de 21.10.95).

Durant la República, la CEDA era l'instrument polític de l'oligarquia. A les eleccions del 36, l'oligarquia illenca va fer ostentació de la seva hegemonia: del set escons en disputa, els va aconseguir tots! Victòria aclaparadora. Al Principat, en canvi, la *Lliga* era àmpliament derrotada per *Esquerra Republicana*; i, a València, la *CEDA* no aconseguia aixecar el cap, i triomfava el *Front Popular*.

Què passa, doncs? Com així, si hem esdevingut una societat moderna, ens governen els successors dels oligarques, del «senyors» que ja no hi són? Aquesta és la pregunta essencial. Intentaré respondre a la qüestió.

La tesi general seria aquesta: El canvi econòmic i social ha estat tan sobtat i violent que els individus, les classes populars mallorquines encara no han tingut temps d'acomodar-se psicològicament i intel·lectual a la nova etapa històrica. En llenguatge hegel·lià, es pot anunciar dient: tot i que s'ha esvaït l'estructura econòmic-social tradicional, els components sobreestructurals de la nova societat encara no han tingut temps de manifestar-se en tota la seva magnitud. També puc dir, i dic, que, així com s'ha esdevingut un *Salt Prodigios* social-econòmic, no resta sinó concloure que també és imminent la manifestació d'una Revolució

Cultural que farà història. Els components bàsics d'aquesta revolució dels esperits ja comencen a destriar-se.

Conseqüents amb aquest pronòstic, hi ha per pensar que el predomini del Partido Popular a Mallorca, a Menorca i a Eivissa-Formentera té els dies comptats. El *Partido Popular* a la Catalunya insular és un conglomerat d'una gran diversitat de faccions, una de les quals és el que resta d'allò que secularment era els cacics, l'oligarquia local. El PP a les Illes és una superestructura que funciona en representació del poder dels cacics locals, però aquests cacics locals, dèiem, fa temps que són uns fantasmes, una ombra d'allò que era la classe dominant d'una societat rural ara esvaïda.

Al proper article intentaré definir la diferència entre el veritable caciquisme mallorquí dels anys quaranta i les màfies del *Partido Popular* que pretenen heretar un Poder que ja no existeix. Volen ésser els hereus d'«unes cases» que són en runes. Ara és l'hora, catalans, d'esmlar les eines dialèctiques. Ara és l'hora de preparar la derrota definitiva d'un *Partido Popular*, una organització de mafiosos, aliens als interessos de les Illes i principal obstacle per a la Vera Renaixença; un *Partido Popular* que només té projectes inconfessables per a posar el jou feudal sobre les classes treballadores de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera. Ω

RESTAURACIÓ DE MOLINS DE VENT

GESTIÓ I TRAMITACIÓ DE SUBVENCIONS

Informació:

Es Jardinet

BioManel

SOL i VENT

c/ Fra Lluís Jaume, 19
Tel. 20 30 01
07004 PALMA

c/ Mostra, 27
Tel. fax: 50 10 36 • 87 01 14
07300 INCA

RENAULT

BERNAT MATEU LLOBERA

Concessionari de **RENAULT**

a Inca i comarca

vos convida a visitar l'exposició de
l'automòbil a l'avinguda d'Alcúdia,
el dia del Dijous Bo

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part

1976: El Congrés de Cultura Catalana (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Antoni Serra, organitzador a Mallorca del Congrés de Cultura Catalana

N'Antoni Serra, tots els militants del PSAN i independents que col·laboraven en l'organització del Congrés, tenien ben clar que no volien fer tan sols un treball tancat, per a erudits i especialistes. En la mateixa entrevista que hem comentat en el capítol anterior (*Cort*, núm. 750, pàg. 17), declarava: «És necessari, en aquest cas, donades les circumstàncies específiques que concorren —un país, una cultura, un poble colonitzats—, una informació completa, exhaustiva; que tot-hom entengui que no és un congrés de minories, d'intel·lectuals o científics, ni que està monopolitzat o manipulat per ningú. No fan falta gestos grandiloqüents o espectaculars. Cadascú, des de la seva situació, el seu treball, la seva òptica, té quelcom que fer, o dir, o aportar».

El cert és que, malgrat la incomprensió de la majoria de partits, l'organització del Congrés tirava endavant. Pel mes de maig del 76 hi hagué una presentació a la facultat de Filosofia i Lletres. Estudiants i professors de tots els departaments ompliren l'aula 1. Hi intervingueren Jordi Porta, Maria Antònia Oliver, Eliseu Climent i Antoni Serra. L'acte era presidit pel degà, Bartomeu Barceló.

N'Isidor Marí, en una crònica apareguda en el núm. 752 de la revista *Cort* (pàgs. 20 i 21), deixava constància igualment de la voluntat del Congrés de rompre elitismes i concepcions culturals privilegiades. «Després de remarcar (Jordi Porta) que el Congrés no s'ha d'entendre com a discussió reservada als especialistes, sinó que sobretot es pretén aconseguir la participació dels sectors populars —sense la crítica i l'aprovació dels quals el Congrés no tindria sentit—, indicà que, en parlar de cultura catalana, es feia amb plena consciència de la diversitat de formes que adquireix al llarg i ample dels Països Catalans, i amb la intenció d'arribar al desplegament normal de totes elles».

Feixisme i cultura són incompatibles

Per la meua banda continuava amb les meves col·laboracions a *Cort*, donant suport les posicions

autènticament antifeixistes de n'Antoni Serra i tota l'extensa xarxa d'ajudants —autèntics militants de l'antifranquisme polític i cultural— que l'escriptor anava muntant des del seu despatx al col·legi d'Arquitectes. En el núm. 742 de *Cort* (Pàg. 11) vaig escriure: «Feixisme i cultura són incompatibles. El feixisme és incompatible amb una cultura d'elevat esperit crític, amb profunda arrel popular, polèmica. Aquesta incompatibilitat el duu a aixafar i suprimir tota activitat cultural que estigui sintonitzada amb l'hora actual. ¿Pot, doncs, un Congrés de Cultura Catalana restar impassible davant una situació que nega de rel fins i tot la mateixa possibilitat de la cultura?»

»No es tracta de cap problema ètic. El Congrés s'ha de definir clarament davant els problemes que té plantejats la nostra col·lectivitat. I, no ens enganem, per a tenir una cultura catalana normalitzada, al servei de les necessitats populars, necessitem sobretot d'una situació social lliure i emancipada, sense feixisme. Sense aquesta darrera condició no hi ha possibilitats d'anar bastint una cultura en constant expansió. El feixisme té rostres, mètodes, botxins, víctimes, colònies. En nom de la cultura popular catalana és necessari definir-se davant aquesta situació que nega possibilitats de desenvolupament i progrés.

»El Congrés ha de saber llegir, investigar, entendre els desitjos del poble, beure de les seves necessitats, de les seves contradiccions, fer seus els objectius de les forces històricament ascendents, deixar constància crítica de la realitat actual. 'Defugint tota actitud paternalista i suficient, treballant sobre les conclusions d'uns representants dinàmics de les classes populars, dinàmics i, en definitiva, representatius. Significaria l'intel·lectual retrobant la seva base i treballant-hi, tant en l'elaboració d'aquestes síntesis operatives per al futur, com en la determinació de la pròpia cultura, dels seus límits i, sobretot, dels seus compromisos i de la seva acció futura' (Trencavel, *Lluc*).

»Aquests objectius, aquest entroncament amb el poble, tan sols es poden aconseguir des d'una perspectiva clarament popular, democràtica i antifeixista. Si volem fer del Congrés una eina útil per a l'alliberament del nostre

“
Era contra aquesta herència de misèria i opressió que s'aixecava el Congrés de Cultura Catalana.
”

poble, un instrument efectiu en la construcció d'una autèntica cultura nacional al servei del poble, caldrà treballar i dirigir els esforços en aquest sentit i deixar de banda els 'reductes de savis' que ho saben tot i no saben res.

»Com deia un conegut home de teatre:

»—Un dia vaig abandonar els reductes de la meua intimitat, les meves il·lusions subjectives i me'n vaig anar cap al meu poble, vora el meu poble per a saber d'ell...

»I allà vaig veure uns quants rics, mentre d'altres no tenien res. Homes que vivien del treball d'altres homes. Homes que decidien sobre el futur de la majoria. Homes que jutjaven altres homes amb lleis dictades pels qui ho tenen tot... i això no em va agradar.

»I, per tornar a donar al meu poble el seu rostre humà, la vida robada, la seva alegria, la seva esperança, el dret a disposar del seu futur, vaig pensar que era necessari transformar el meu país».

El migrat nacionalisme del P«C»E i del PSOE

En el número 316 (pàg. 5) de *L'Estel de Mallorca* (24 de maig de 1995), en Tomeu Martí Florit recordava —contestant les actituds feixistes de Gonzalo Torrente Ballester (negar-se a tornar els arxius de la Generalitat principalment i afirmar que «es un derecho de conquista») el que de veritat havia costat al Principat aquest famós «dret de conquesta» que invoca l'esmentat comentarista:

«—3.800 executats entre 1939 i 1935, entre ells el president Lluís Companys, elegit democràticament pel poble de Catalunya.

»—40.000 processats en Consell de Guerra entre 1939 i 1945.

»—150.000 exiliats.

»—16.000 funcionaris cessats.

»—1.000 mestres depurats.

»—23 periòdics i més de 200 revistes en llengua catalana prohibits.

»—L'edició de llibres en català reduïda a zero, quan s'havia arribat als 750 títols anuals.

»La llengua catalana relegada exclusivament a l'àmbit familiar, prohibida i sancionada a l'administració pública, a l'ensenyament i a qualsevol altra activitat oficial, inclosa la religiosa.

»—La major part de les entitats culturals, polítiques, sindicals i cíviques clausurades; els seus patrimonis requisats o espoliats.

»—La bandera de Catalunya prohibida, etc».

I era precisament contra aquesta herència de misèria i opressió que s'aixecava el Congrés de Cultura Catalana, primera passa important de recobriment de la nostra identitat nacional des de la guerra. Però hi havia molt poc nacionalisme —i jo diria que fins i tot molt poc antifranquisme— conseqüent en alguns dels partits que començaven a organitzar-se després de tants d'anys de silenci. Prova d'això que escric són les reflexions al respecte de l'amic i company de lluites i esperances, l'escriptor Antoni Serra que, en el seu llibre *Gràcies, no volem flors* (pàg. 173), escriu: «He de dir que, personalment, la fredor i la indiferència dels socialistes de Felipe González i dels comunistes [quan l'escriptor Antoni Serra parla de «comunistes» va referència sempre als militants del partit de Santiago Carrillo] em preocupaven. En dues o tres ocasions, Víctor Planells, que havia estat militant al PSUC i que aleshores treballava políticament en el PCE, es va entrevistar amb mi. Una de les vegades va esser al cafè de Ca s'Andritxol i em va fer una crítica dura dels dirigents del PCE. Em va dir que tenien unes idees una mica peregrines sobre la qüestió nacional, però que a partir d'aquells moments hi hauria més relacions i més participació dels comunistes en el Congrés. 'Perfecte', vaig pensar, però, de fet, no hi va haver cap canvi. Qualcú em va dir, temps després, que en Víctor era un home d'intencions excel·lents..., però les intencions s'esmicolaven davant la burocràcia del partit».

HAN DIT...

Melcior Mascaró, empresari de Manacor: Els catalans són molt llests. En canvi els sevillans no van treure partit a l'Expo de Sevilla. Mentre a Barcelona es reconvertien els llocs dels Jocs Olímpics en vivendes i altres activitats rendibles, a Andalusia no van saber beneficiar-se de l'ocasió.

ΩΩΩ

Fernando Suárez, ex-vice-president d'AP: No confii en la capacitat d'Aznar.

ΩΩΩ

John R. Galvin, ex-comandant de l'OTAN a Europa: S'ha tardat massa a intervenir als Balcanes.

ΩΩΩ

Òscar Aguilera, analista polític: En vistes de la retirada de la guàrdia civil a Mallorca, per què no lluitar per tal que el seu buit sigui ocupat per un cos policial autonòmic, més proper al poble, sobretot a nivell lingüístic?

ΩΩΩ

Antoni Serra, escriptor: Alejo Vidal Quadres, de qui em diuen que ha encarregat un vestit de faralaes per a la campanya electoral a Catalunya, ha dit que el PP de les FET i de les JONS no respectarà el consens sobre normalització lingüística.

A. VIDAL CUADRAS

ΩΩΩ

Miquel Segura, escriptor: hi ha un sector del PP —el mateix que en temps d'eleccions no su la camisa de seda— que no es pot empassolar de cap de les maneres el tema del català, i pens que no estaran bons fins que l'hauran aconseguit enverinar.

ΩΩΩ

Xavier Sala, professor d'Economia de la Universitat de Yale: La independència és del tot factible econòmicament i cal començar a pensar-hi.

Els atacs del carrillisme (PCE) i la socialdemocràcia en contra tant dels partits revolucionaris autènticament comunistes—els que no volien pactar cap 'reconciliació' amb el franquisme reciclat o amb la patronal—i del nacionalisme, continuaren sense aturar. Malgrat que, en les accions de la plaça Major de Ciutat que el Congrés realitzà per l'estiu del 76, tant PCE com PSOE enviaren comunicats d'adhesió, el cert és que per darrere no entenien—o no volien entendre—la batalla cultural antifeixista del Congrés i posaven travetes allà on podien.

A les pàgines 173-174 de *Gràcies, no volem flors* n'Antoni Serra explica: «La mediocritat intel·lectual—fòbica, naturalment—que produeix aquesta terra, segons com pot arribar a ésser esferidora. I tant que sí. Mentrestant, a l'ombra del Congrés s'havia format l'Assemblea d'Intel·lectuals Catalans de les Illes, la qual participà per l'octubre del 76 en el Debat sobre els Països Catalans, que tengué lloc a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. Em va tocar a mi redactar la comunicació i, com que no vaig poder assistir al debat, va ésser llegida per en Sebastià Serra. Com era d'esperar, l'Assemblea d'Intel·lectuals i el manifest de constitució que aquesta redactà va ésser contestada quasi immediatament a Ciutat. No és que sorprengués extraordinàriament la rèplica, però sí que cridà l'atenció que entre els signants hi hagués un nombre considerable—relativament, és clar—de professionals comunistes i socialistes».

Ignasi Ribas, aleshores destacat dirigent carrillista, també deixava constància de les seves contradiccions en un llibre d'entrevistes escrit per Llorenç Capellà. A *Les ideologies polítiques a Mallorca* (Editorial Moll 1975, pàgines 164-165), aquest conegut dirigent pactista contrari a la República declarava: «Sols admet la fórmula de Països Catalans, com a concepte històric i cultural, perquè no suposa altra cosa que una postura d'avant-

guardes intel·lectuals desconectada de la realitat popular». I afegia: «És evident que tenim un passat històric català, però li repetesc que no som partidari de la fórmula de Països Catalans, perquè al marge del fet cultural, tenim una realitat econòmica i social diferent».

El carrillisme (P«C»E) no va practicar mai una política comunista

Mentre vaig fent recompte d'aquells fets, rellegit velles notícies polsoses que fan referència al Congrés o el mateix llibre de n'Antoni Serra, *Gràcies, no volem flors*, m'adon d'un greu error comès per molta gent i que encara es fa en l'actualitat. I aquest creu error de metodologia és parlar del P«C»E com si fos un partit autènticament comunista, i qualificar els seguidors d'una simple corrent reformista del moviment obrer (el carrillistes) com a «comunistes».

Comunistes, en la concepció marxista i leninista del terme, ho són aquells que lluiten per acabar amb les classes socials, amb la propietat privada dels mitjans de producció, amb la maquinària repressiva i administrativa de l'estat—abolició de l'estat—i pugnen per una lliure unió i autogestió de la riquesa dels treballadors. Així mateix, la consecució del poder per part de les classes populars és una condició essencial del comunisme. La qual cosa té poc o no res a veure amb l'acostumat cretinisme parlamentari—que diria Lenin—al qual ens tenen acostumats els aferrissats defensors del capitalisme, la monarquia i la «sagrada unidad de España que garantiza el Ejército» i que històricament han defensat i defensades de la direcció del P«C»E.

Sorgeixen nous partits nacionalistes (el PSI)

L'actitud de la «vella guàrdia» carrillista enfront el problema nacional, la indiferència—a no ser en moments puntuals i per qüestions purament tàctiques o de prestigi—ja havia produït moltes

desercions al PCE. Fou molt sonat—sortí ben destacat a la premsa—l'abandonament de les fileres dels «euros» (a l'OEC, avorrits per tanta claudicació a la causa republicana i popular, simplement els anomenàvem reformistes), per part d'Antoni Tarabini, un ex-jesuita que els havia ajudat molt.

Un poc més endavant, n'Antoni Tarabini sorprendria tots els antifeixistes mallorquins amb la seva pràctica de voler donar la mà (davant Cort) als comandaments de les forces repressives (policia nacional que fins aleshores ens havien apallissat i reprimat). Alguns amics provaven de justificar-lo dient que era cosa de la seva arrelada formació cristiana i jesuítica. Però nosaltres sabíem que mentre va ser militant carrillista va fer aquestes beneïtures perquè—a part que ell ho volia fer—en Carrillo ho manava. Era la tàctica carrillista de reconciliació amb els sectors repressius i franquistes que anaven dirigint la reforma del règim i que tant d'ajut tendrien en el PCE.

Abans havia deixat igualment la militància dins el grup Bandera Roja (del qual formaven part Francesc Obrador i molts dels dirigents d'origen cristià del moviment obrer mallorquí). També un nombrós grup d'ex-militants d'aquest grup maoista i que havien treballat amb els carrillistes els abandonaren. En Francesc Obrador, en Celestí Alomar, en mateix Sebastià Serra... La provada falta de sensibilitat nacionalista de la direcció dels «euros» illencs havia propiciat el naixement de diversos partits nacionalistes mallorquins, el PSI entre ells.

N'Antoni Serra, a *Gràcies, no volem flors* (pàg. 156) parla de la gran quantitat de militants provinents del PCE que ajudaren l'inicial PSI: «El PSI agrupà persones com Rita Lliteras, Maria Collado, Margalida Aguiló, Bartomeu Rosselló, Antoni Campins, Aina Sitges i un llarg, etcètera, algunes de les quals eren comunistes que havien deixat el partit».

Pel més d'abril de 1976

aquest nou partit d'esqueres i nacionalista ja era un realitat ben activa i operant. I molts dels seus militants de pobles, alliberats de la disciplina carrillista, ajudaren activament en la tasca antifeixista i de recuperació de la nostra identitat nacional impulsades pel Congrés de Cultura Catalana.

Més endavant, el PSI sofrí nombroses crisis i més d'una escissió. Molts dels homes i dones que ara l'enfortien, provinents del PCE i Bandera Roja, més endavant farien passes per a provar d'integrar-lo dins del PSOE (la qual cosa, per altra banda, no aconseguirien).

Cap al 25 d'abril de 1976 la Permanent del PSI estava formada per les següents persones: Celestí Alomar (Política Interior. Illes); Joan Josep Cano (Organització); Josep M. del Hoyo (Relacions exteriors. Illes); Enric Iruete (Propaganda i Informació); Àngel Muerza (Vocal); Josep Lluís Nogueras (Vocal); Maria Dolors Quetglas (Finançament); Bartomeu Rosselló (vocal); Sebastià Serra (Política Interior. Illes); Antoni Tarabini (Relacions exteriors. Illes).

Pel mateix temps, dirigents nacionalistes del País Valencià com Josep Lluís Blasco i Josep Guia convencen l'escriptor Antoni Serra perquè organitzi el PSAN a les Illes. Cal recordar que n'Antoni Serra ja havia abandonat el PCE precisament per aquest motiu d'indiferència davant el fet nacional.

Però malgrat aquesta provada indiferència de la quasi inexistent socialdemocràcia (PSOE) o del carrillisme davant les engrescadores activitats del Congrés de Cultura Catalana, el cert és que aquest rutllava a tota màquina i durant els anys 76 i 77 portà endavant les més importants activitats culturals de retrobament de la nostra identitat fetes en tot el temps d'aquestes grises acaballes del franquisme més dur. Mai, en tot el temps que mancava per a les primeres eleccions controlades de la nova situació, cap fantasma organització tipus Juntas o Assemblees democràtiques faria res de semblant. Ω

HAN DIT...

Jordi Pujol, president de la Generalitat: **La nostra llengua és el català, no el castellà.**

ΩΩΩ

Francesc Cabana, economista: **Aznar i els seus escrits fomenten l'independentisme.**

ΩΩΩ

Júlia Otero, locutora: **La ràdio és molt diferent a Madrid o a Barcelona. Hi ha moments en què sembla que siguin dos països diferents.**

J. OTERO

ΩΩΩ

Maria Esclapés, propietària d'una botiga de vestits de ball: **El client que compra vestits per a dansa és més el mallorquí. Per al d'espanyol o flamenc, és molt més el peninsular.**

ΩΩΩ

Federació de Treballadors de la Salut de CC OO: **La situació de tots els PAC és tercermundista.**

ΩΩΩ

Lucien Bouchard, líder independentista del Quebec: **Quan el Quebec està agenollat, els canadencs no diuen que l'estimen. Ho diuen quan està a punt de posar-se dret. Fixau-vos fins a quin punt els fa por que després de dir sí a la independència, el poble del Quebec obligui el Canadà a negociar generosament.**

ΩΩΩ

Rafael Ribó, secretari cap d'IC-UI: **Colom és ignorant, irracional i perillós quan critica la presència de polítics espanyols a la pre-campanya. La seva actitud promou l'enfrontament, igual que quan Vidal-Quadras parla de la reconquesta espanyola de Catalunya.**

ΩΩΩ

Jaume Sobrequès, polític i culé: **S'escau que un àrbitre adopta actituds xulesques i provocatives i no passa res. Per contra, aquell que reacciona legítimament contra la injustícia, que s'autodefensa, és sancionat de manera severa. Per al botxí, la glòria. Per a la víctima, la condemna.**

Servei Michelin

Canonge Alzina, 9
Tel. 50 56 54 • 07300 INCA

**FRANCISCO FERRIOL SOLER
AGROPECUARIOS**

Avda. d'Alcúdia, 102 • Tel. 50 44 20
07300 INCA (Mallorca)

JOE'S

CAFETERIA-BAR
Plats combinats casolans
Entrepans
C/ Terral, 3 • Tel. 26 33 55
S'ARENAL

Masguait, S.L.

• Materials de Construcció
• Prefabricats Formigó • Transports
• Làmperes i Decoració

Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

**L'ESTEL
de Mallorca**

EL DIARI DELS
MALLORQUINS !!

SUBSCRIVIU-VOS-HI

CELLER CANYAMEL

Especialitat en:
Carns a la brasa
Cuina típica mallorquina

Avda. d'Alcúdia, 6 • INCA (Mallorca)
Tel. 50 00 17

J Jani S.L.

SERVEIS DE NETEJA
Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasimè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 15
07006 S'Arenal (Palma)

**AIGUA POTABLE
A DOMICILI**

**Als termes de Ciutat,
Marratxí i Llucmajor**

Telèfon 742768

Cartes al director

Racional, culta i encertada política lingüística

Senyor director:

Com a filòleg i mallorquí, m'ha complagut molt la decisió de l'actual president de la nostra comunitat, que és del PP, de dedicar-se prioritàriament a la defensa i normalització de la nostra parla. Notable diferència d'actitud amb l'anterior president i amb el president espanyol del PP, senyor Aznar, que sembla, per ara, que vol continuar amb la política lingüística de Felip cinquè i del general Franco, exemples de menyspreu i agressió contra les parles minoritàries d'Espanya que constitucionalment són cooficials amb el castellà. A la llarga, totes les ofensives bel·licoses contra les llengües, acaben esmicolant-se per voluntat patriòtica dels seus parlants.

Cada parla és el carnet nacional de cada poble i la seva fesomia dins l'esperit de la humanitat. Les llengües totes s'han de valorar i protegir. No oblidar i manco perseguir com s'ha fet fins ara.

La ignorància i manca filològica que mostren els opressors i perseguidors de llengües, des de Felip cinquè passant per Franco i seguint pels valencians antivalencianistes, és que, segons sant Tomàs, el beat Ramon Llull i altres pensadors, el coneixement (de la llengua) dóna amor, i el desconeixement o ignorància provoca el desamor.

Observant els mallorquins del nostre temps, veim que hi ha una majoria absoluta d'amants de la pròpia parla. Un nombre minoritari inculte de la pròpia llengua, perquè els prohibiren d'estudiar-la en temps d'en Franco, en el seu origen i història no volen que s'anomeni catalana. Com si els andalusos s'obstinassin a dir que la seva llengua no és la castellana.

Els mallorquins actuals tots són bilingües. Tots saben català i castellà. La majoria de forasters que viuen a Mallorca es consideren monolingües, i això és una llàstima perquè culturalment i socialment un bilingüe val per dues persones i un monolingüe sols per una.

Per això mateix, cal qualificar d'absurdes les accions de Felip cinquè, d'en Franco i dels pepeistes valencians, i de racional, culta i encertada la política lingüística del president Cristòfol Soler, de Joan Lerma, de Jordi Pujol, de Fraga Iribarne i d'Ardanza, personatges que lluiten per la supervivència de la llengua de la seva terra. **Antoni Amorós i Borràs, Ciutat** Ω

Imatge, càrrecs, poder i bons salaris: ERC en helicòpter

L'actitud de l'Àngel Colom en favor dels col·laboracionistes del colonialisme dins ERC-Balears es veia venir. A mi no em ve de nou.

Quan aquest senyor vingué a Castelló, féu un plantejament totalment oportunista: sols volia afiliar jovent com fos, renegava del fet del gandhisme (no hi aportava res en concret)... A València, els «barons» del staff d'ERC-Barna que vingueren, tots encorbatats i vestits per a la fotografia electoral, no eren capaços d'articular cap discurs, eren com títelles que esperaven la paga mensual. Polítics despersonalitzats a sou de l'Àngel Colom, i l'Àngel Colom a sou de la pseudodemocràcia espanyola. Si volies rebre la revista d'ERC, t'hi havies de subscriure (no donen res). Vaig saber que a Barcelona passaven molts pocs diners per a la deficitària i simbòlica presen-

cia d'ERC al País Valencià. Quan parlen dels «distints ritmes vers la independència», en realitat parlen d'això: que ells sols esperen cobrar i viure del Principat. La testimonial presència balear, al País Valencià, a la Catalunya Nord o a la Franja de Ponent és una bona inversió propagandística per fer «carrera» a Barcelona.

Per no parlar de la delació d'Àngel Colom (a les forces d'ocupació) d'independentistes ex-armats, feia temps penedits.

Vull fer esment, però, d'altres independentistes que han vingut al País Valencià amb generositat, que ens han donat material gratuït, que no van de professionals de la política espanyola, que pensen en els Països Catalans, a servir-los i no pas a servir-se'n. Són els d'Estat Català i el Consell Nacional Català. Cràcies! Ells si que dirien «Barco». **Un independentista, Castelló de la Plana** Ω

Neteja ètica a Cort

N'hi fa molta, de falta. Cada dia en suren molts, d'exemples dignes d'haver aconseguit batre algun rècord. Dins el camp d'una conducta, cada cop més ordinària, que s'adopta sense cap casta de respecte a les més elementals normes de l'ètica. L'estic indicant de bon principi.

Moltes dades de l'estil de vida que adoptam els homes i les dones de finals de segle, assenyalen la propensió que mantenim a donar-hi l'esquena i a tancar-hi els ulls. Als comportaments ètics, m'estic referint ara. ¿O és que no som a l'era del tot val, a canvi...?

Pens que són els homes públics, els polítics per damunt dels altres, els qui romanen al punt de mira preferencial d'aquest ínclit espectacle. Gens estranya, n'és aquesta percepció i vivència. A les mans de qui governa, diuen, continua romanent com fou fins ara la màxima capacitat d'orientar, cap a un lloc o cap a un altre, el present i el futur de la nostra existència social més ampla. Com a poble enfortit per la moral de vèncer obstacles, o com a massa afeblida pel «ja estam bé així com anam fins ara». Hi tenen plena autoritat i força, es diu sovint i adesiara.

Si hom manté els ulls ben espolsats, pot arribar a percebre-ho amb força nitidesa. Massa sovint en alguns casos passa que això es beslluma a plena llum i clara: ho veim així els regidors del PSM-Nacionalistes de Mallorca. Creim que també la bona la gent de Palma.

Determinats comportaments de certa gent que es belluga dins les cambres de l'interior d'unes instàncies públiques, com poden ser les de l'Ajuntament de Palma, no acostumen a lluir precisament diàfans, ni portadors d'allò que la generalitat de les persones considera com a ètic i honrat alhora. Semblen dues qualitats que han de romandre ben renyides amb

allò que s'anomena amb veu ben clara com el feix de la política diària.

I ja no parl d'aquelles ben possibles utilitzacions político-partidàries de partides personals pressupostades; ni d'acomiadaments de gent treballadora que, per la seva eficàcia, hi fan nosa; ni de l'exercici d'alguns càrrecs com a trona des d'allà on s'obtinguin privilegis; ni de absurdes reticències, quan ve l'hora de garantir a una gent mal arribada dos pams de sol urbà per a la venda d'articles per fer Nadal a casa; ni de fermes postures adoptades a l'hora de retallar amb força la presència activa ciutadana que vol millorar la nostra Palma.

Parl d'una cosa que em sembla més monstruosa, malgrat alguns encara això afalaga: es tracta, com enllòc, de fer la tasca d'aconseguir llogar, comprar o vendre —com si es tractàs d'una modesta casa— les grans instal·lacions d'un cementiri que, per llei, no pot fer mai la Sala.

¿S'hauran de despullar, homes i dones, d'aquell vestit que varen rebre fa pocs dies, amb el qual tenen l'encàrrec de fer córrer durant quatre anys a Cort l'autonomia? Són sempre Regidors? O ho són només per hores, quan no estan actuant com a accionistes d'una empresa funerària que és ben pública i que volen transformar en cosa privada?

I tot per què? Doncs, sembla perquè volen eludir els controls molt més estrictes d'unes lleis que cerquen transparència, i claredat, i comptes clars tota hora.

Ara, com mai, falta una neteja ètica que es vagi emportant de dins la Sala tot quant fa olor d'embull i subterfugi. Que qual-sevol racó llueixi lliure d'allò que tenguí a veure amb qualche cendra! **Cecili Buele i Ramis, regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Ciutat de Mallorca** Ω

DE BONA FONT

L'idil·li tempestuós, estil *Nou setmanes i mitja*, que vivien dos consellers joves del Govern, s'ha acabat. Tant ell com ella han decidit partir peres.

ΩΩΩ

Per cert, el *nòvio* de **Rosa Estaràs** de llinatge és Cansado. Si tenen fills, estaran cansats tota la vida.

ΩΩΩ

Dissabte dia 21 d'octubre la Casa Catalana de Mallorca va fer un **Homenatge a Guillem d'Efak**. Les imatges de Guillem foren l'atractiu d'una agradable vetllada que va comptar amb les intervencions de Bartomeu Mestre, Planas Sanmartí i Planas i Montanyà, i on vam veure Mònica Pastor, Jeroni Albertí, Cecil Buele, el director de *L'ESTEL*, Mateu Joan, Josep Palou, Demetri Peña, Pere Gil, Jaume Sastre i d'altres bons amics i amigues.

G. D'EFAC

Dos dies després d'aquest homenatge, amb retransmissió per TV3, es varen concedir els premis de l'espectacle 1995 amb dos nous guardons: el premi Ovidi Montllor i el premi Guillem d'Efak. Aquest darrer va anar a mans de Salvador Escamilla que el juny de 1994 va organitzar, a l'Auditori de Palma **Un cant a l'amistat** a Guillem d'Efak.

ΩΩΩ

Fa uns mesos la premsa italiana va publicar una foto del rei d'Espanya en pilotes damunt la coberta del *Fortuna*. Dins els cercles periodístics que presumeixen d'estar ben informats, això s'ha entès com un avís del que pot venir si el rei d'Espanya no es doblega davant determinades pressions. Quan Felipe González va afirmar que havia tingut contactes per recuperar material robat al CESID que comprometia la seguretat i el prestigi de l'estat, sembla que els tirs anaven per aquí.

ΩΩΩ

La família **Rosselló**, propietària d'hotels com *Club Camp de Mar, Punta Reina...*, construirà aviat una ciutat de vacances a la colònia de Sant Jordi.

NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals
o peregrinant per botigues de 20 duros,
regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any,
de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.
Digau-los-ho amb **L'ESTEL**

Crida urgent als acastellanats i colonitzats

«Vine tal com estiguis, no t'endrecis més. Què importa si no has acabat de teixir la garlanda? No et preocupis per les joies. No veus que una tempesta cuida encetar sos llampecs? Ja és molt tard. Vine tal com siguis: no et distreguis més.» (Rabindranath Tagore, poeta bengalí, a *El jardiner*.)

«Perdre la individualitat pròpia i esdevenir un simple engranatge d'una màquina, és impropï de la dignitat humana.» (Mahatma Gandhi, 1869-1948, independentista hindú i alliberador de pàries.)

«... y tocándome el dominio absoluto de los reinos de Aragón y de Valencia, se añade ahora el de justo derecho de conquista que de ellos han hecho últimamente mis armas.» (Felip V, rei d'Espanya, nét del Rei-Sol, en el *Decreto del Consejo de Castilla*, 29-6-1707.)

«Els meus avantpassats llençaren llur pròpia llengua per acceptar-ne una altra —feu Stephen—. Permeteren ser sotmesos per un grapat d'estrangers. I t'imagines tu que vull pagar amb ma pròpia vida i persona els deutes que ells van adquirir? Per què?

Per la nostra llibertat —contestà Davin.» (*Retrat de l'artista adolescent*, 1904-14, Dublín, Irlanda, de James Joyce.)

«Que en las escuelas de primeras letras y de gramática no se permitan los libros en lengua catalana, escribir ni hablar en ella dentro de las escuelas y que la doctrina cristiana sea y la aprendan en castellano.» (*Instrucciones a las escuelas*, 1716.)

«La colonització físico-material requereix la colonització mental a fi que pugui dur-se a terme el fi darrer de qualsevol sistema de dominació: l'explotació del sotmès.»

«(Pongan) el mayor cuidado en introducir la lengua castellana, a cuyo fin se darán las providencias más templadas disimula-

das para que se consiga el efecto sin que se note el cuidado.» (*Instrucción dictada a los Correidores de Cataluña*, 1717.)

«La conducta de Castella envers Catalunya ha estat la dels conqueridors envers els països conquerits.» (Prat de la Riba, 1870-1917.)

«La llengua i la història són els botins més apreciats a l'hora de sotmetre un poble.» (Angel Guimerà, dramaturg català, 1847-1924.)

«Els esclaus parlen la llengua de llur amo.» (Caius Cornelius Tàcit, gran historiador llatí, 54-134 dC, Roma.)

«Un poble deixa de ser analfabet quan aprèn a llegir i escriure (...) la pròpia història.» (Paolo Freire, pedagog brasiler.)

«... els poders establerts tendeixen al control, unificació i explotació psíquica de llurs súbdits.» (*Moral i Nova Cultura*, Xavier Rubert de Ventós, filòsof català.)

«... acaben desitjant la mort total d'un idioma al qual no han pogut o no han volgut ésser fidels.» Posau-hi Antonio Alemany,

Jaime Martorell i altres traïdors. (Esyllt T. Lawrence, en parlar dels gal·lesos anglicitzats.)

«L'agència de publicitat Rutrauff & Ryan es vantava de l'èxit obtingut, tot seguint l'exemple d'editors i directors de cinema, i dels best sellers, i instruïa el seu personal a fi que adaptassin el seu treball segons una denigrant però inevitable realitat: Després de tot, els homes i dones de la massa es caracteritzen per una increïble estreïtor mental. De petits se senten atrets per les colors vives, la llum i el soroll. Ja d'adults mantenen unes reaccions semblants.» (Tomàs López, *Aproximació a la telenovela*.)

«El vostre pensament és el de les xerrameques i els falsos plers. El meu és el pensament d'aquell perdut en sa pròpia terra,

S'ESPANYA ESPANYA!

Espanya, un abús i un obús

MESTRE TOMEU

Al sergentutxo de ciuró li venia gros l'encàrrec de fer les classes de teòrica a aquell grup de reclutes. Per no sé quines cinc-centes, el més beneït del grup sabia que sant Cristòfol no era nan, que la mare de Déu no nomia Joana i que les gallines no tenen dents... ni pixen. Amb aital personatge, propi de l'Espanya imperial, les rialles estaven garantides. Si es veia estret, s'aferrava a allò tan poc científic de si va ser primer l'ou o la gallina, però en sortia un d'espavilat i li enflocava que l'ou, naturalment, perquè és una cèl·lula.

Un dia que devia anar inspirat, l'home, va explicar el que era un obús. Amb tot detall va descriure l'espoleta, la composició de la metralla, i d'altres particularitats. Com que qui més qui menys feia la becadeta (era l'estiu i hom procurava mig-amagar-se rera una ombra) el sergent no trobà resistència a les seves explicacions. Així, va prendre el cap avall, embalat com anava, i arribà a descriure com era la trajectòria del projectil: corba. L'obús, doncs, quan era llançat descrivia una paràbola (s'ajudava amb les mans, l'home, per mostrar la pujada i la posterior davallada de l'artefacte) i queia. Queia, aclaria, perquè existia la força de la gravetat que fa que la terra «xucli» els objectes (fins aquí, la becada dels soldats continuava) però, destacava, si no existiera la fuerza de la gravedad el obús también caería por su propio peso. Aquella última afirmació va ser com tocar diana. Tots els soldats ens aixecàrem de cop i aplaudírem, amb entusiasme, aquella classe tan magistral. El sergent, amb un somriure d'agraïment al rostre, va dir-nos que no n'hi havia per tant i, modest que era l'homenet, va saludar-nos marcialment per correspondre les mambelletes.

Sovint pens en aquell ignorant (que no pobre!) sergent. Espanya caurà per la força de la gravetat, però, si aquesta no existís, cauria pel seu propi pes. És això de clar: les coses (Espanya inclosa) cauen pel seu pes. Ω

estranger en sa pròpia nació, solitari a cals seus parents i amics. El vostre pensament fa sonar trompetes quan ballau. El meu prefeix l'angoixa de mort a la vostra música i dansa. El vostre pensament us fa aspirar a títols i càrrecs. El meu m'exhorta a servir amb senzillesa. El vostre pensament diferencia el pragmàtic de l'idealista. El meu descobreix que la vida és una, i que ses mesures i peses no coincideixen pas amb les vostres. Aquell que etiquetes d'idealista, pot ser un home pràctic. El vostre pensament infon arrogància i superioritat dins els cors. El meu sembla l'amor i la pau i el desig d'inde-

pendència. Vosaltres teniu el vostre pensament i jo el meu.» (Khalil Gibran, poeta libanès.)

«El vostre país és un parany de guineu que combat amb la hiena i l'engany de la hiena que lluita contra el llop. És una partida d'escacs entre l'arquebisbe i el general. És un parell d'homes: l'un paga impostos i l'altre els cobra. Són uns esclaus que es creuen lliures tot i que llurs grillons rovellats sols han estat mudats per uns altres de ben llucats. El meu país és el jovent enfilant-se per cims de rocam. Vosaltres teniu el vostre país i jo el meu.» (Khalil Gibran, poeta libanès, s. XX). Fons de Documentació Ω

DE BONA FONT

Fonts solvents ens han aconsellat que investigem el marro que hi ha entre un alt càrrec de **Sa Nostra** i un dels principals implicats de **Bon Sossec**. En això estam! Ah, per cert, des de *L'ESTEL* agraïrem tota informació que ens faceu arribar sobre el «nostre amic» **Ventura Rubí**. No cal dir que garantim la més absoluta confidencialitat.

V. RUBÍ

ΩΩΩ

Dins els jutjats de Ciutat hi ha un jutge conegut amb el malnom de **Zumbalòvitx** atès que té fama d'anar tot lo dia *sum-bao*, és a dir, mig col·locat.

ΩΩΩ

Igualment les males llengües diuen que hi ha un jutge que quan està de guàrdia es tanca dins el seu despatx per fer una partida d'escacs mentre té tot el passadís ple de xoriços i de lladres que esperen per declarar.

ΩΩΩ

Al sopar dels deu anys de TV3 a Mallorca, des d'una de les taules, ocupades per antics alts responsables de la UIB, es va cridar el professor **Joan Miralles** perquè ocupàs un dels llocs buits. Però «el ciri de Montuïri», com és conegut Miralles, ja havia ulla una altra taula amb majoria de juvenets i... cap allà s'ha dit!

ΩΩΩ

Hem rebut moltes felicitacions pel que vam dir fa un mes en aquesta secció sobre el president de la Germandat de Donants de Sang, **Víctor Gistau**. Hi ha socis d'aquesta associació que han jurat no donar més sang mentre Gistau continuï al capdavant.

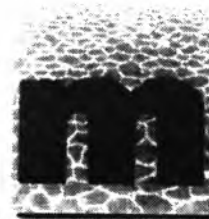

PAVIMENTS MAN s.l.

els ofereix el seu producte

PAVISTAMP

paviment continu de formigó estampat, amb color i disseny tipus pedra mallorquina, totxos, pissarra... per a rampes de pàrquing, places, parcs, piscines, jardins...

PAVIMENTOS
man s.l

c/ Formentor, 5 • Tel. 50 09 08 - 50 02 62 • Fax 50 44 00 • 07300 INCA (Mallorca)

SABÍEU QUÈ...?

... la hisenda espanyola proposa pujar un 3% els mòduls de l'IRPF als empresaris?

ΩΩΩ

... la lactància materna és molt bona perquè protegeix el nadó contra les infeccions, les al·lèrgies i té propietats contra el càncer?

ΩΩΩ

... el paper es pot reciclar fins a un màxim de quatre vegades?

ΩΩΩ

... Balears és l'única comunitat autònoma que l'any 1994 no devia a la Seguretat Social, mentre que Andalusia devia 84.654 milions de pessetes?

ΩΩΩ

... l'ex-president **Gabriel Cañellas** era soci de l'empresa VIBABU que es dedicava a col·locar màquines automàtiques de vendre condons pels locals públics, el bar Güell, per exemple.

ΩΩΩ

... l'anagrama de l'OCB du incorporat una estelada independentista? Això ens ho va contar l'altre vespre el seu creador, Miquel Fullana, al sopar dels deus anys de TV3 a Mallorca.

ΩΩΩ

... el presumpte inculpat de robar quatre bancs de la Part Forana s'anomena **José Fernández Galindo**? Ben segur que si aquest individu en comptes de dir-se Fernández s'hagués dit Cantallops, tots els diaris forasters de ciutat l'haguessin tret amb foto ben grossa i amb tots els llinatges. Idò no! Dels cinc diaris forasters, només un -DM- l'ha identificat. Tots els altres s'han limitat a donar les inicials.

ΩΩΩ

... el regidor de Cort pel PP **José M. Rodríguez** és un fatxa a qui agrada intimidar els funcionaris amb un *usted no sabe con quien está hablando*.

Mahatma Gandhi, el separatista (X)

Fi dels anys d'aprenentatge i rodamon

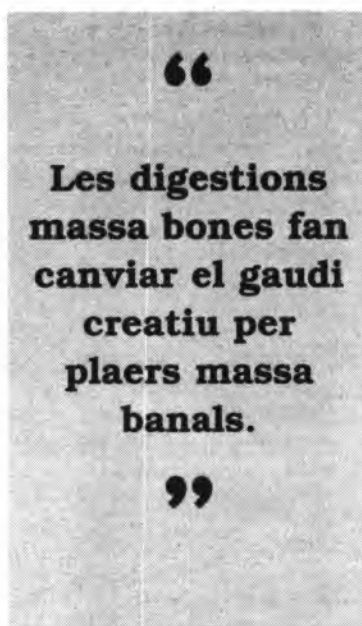
Esclata la Primera Guerra Mundial i Gandhi torna a organitzar un cos sanitari. De Londres, torna ja per sempre més a l'Índia. El 9 de gener del 1915 una massa joiosa el saluda a Bombai. Tagore l'anomena «Mahatma» 'ànima gran'.

De la seva capacitat de renúncia naix una força insòlita en expansió. Dilueix sa pròpia persona al servei del seu poble, amb un carisma que poques persones de la nostra època posseeixen. Pandit Jawahrlal Nehru assevera que no es pot conèixer-lo pels seus escrits, sinó sols si hom el té cara a cara.

Nehru, el gran dirigent indi que conegué el president Companys, parlà així de Gandhi: «Aquest home baixet amb tan poca força física tenia a dins quelcom d'acer, de roca, que no afluixava davant les forces terrenals per molt grans que fossin. Malgrat sa presència impressionant, el seu mocador espatller i el cos nu, irradiava tal grandesa d'esperit que feia que els altres l'obeïssin voluntàriament. Malgrat ser sau i modest, conscientment i intencionadament tenia una gran força i autoritat, i ho sabia, i a vegades sabia ser prou autoritari per dar ordres que era menester complir. Sos ulls pregons i tranquils et podien captivar i eren capaços d'arribar a les teves profunditats; la seva veu, clara i transparent, et podia amanyagar l'oïda o cridar una resposta apassionada. Tant si el teu auditori era format per una persona com per milers, d'aquest home es despenia un encís i una força d'atracció, i tothom tenia la sensació d'estar unit amb l'orador.

Aquest captivament no el causava ni l'eloqüència ni l'atoriment de ses frases sedoses. El llenguatge sempre era senzill i anava al gra, i molt rarament hi havia cap mot innecessari. Commovia la seva extrema sinceritat, feia l'efecte de posseir unes colossals reserves de força interior. Una de les coses més notables de Gandhi era i és la seva capacitat de guanyar-se l'oponent i si més no de desarmar-lo.

El seu llenguatge era senzill i sense ornaments, sa veu i presència netes i despullades de tota agitació anímica, però darrera aquesta capa de gel exterior cremava l'ardiment d'un foc abradora, d'una passió reconcentrada; els mots que pronunciava vibra-

ven als racons més amagats dels nostres cervells i cors i hi fermentaven curiosament. El camí que assenyalava era dur i difícil, però era un corriol encoratjador que menava, pel que semblava, a la terra promesa de la llibertat... Els seus escrits i sentències no transmetien gaire una impressió de l'home que s'amagava el seu darrer, sa personalitat era molt més gran del que hom creuria pels seus testimoniats. Administrà al poble indi coratge, masculinitat, disciplina i resistència, el poder del sacrifici joïós per una bona causa i també orgull, a despit de la seva modèstia. Era l'home escaient per representar l'Índia en una mesura sorprenent i per expressar exactament l'esperit d'aquell vell país tan vexat. Era tot just l'Índia, i les seves febleses també eren les febleses índies. Menysprear-lo no podia ser pas una qüestió personal, era una ofensa a la Nació; els virreis i d'altres que es permetien el luxe de fer gestos de menyspreu no s'adonaven pas que sembraven una llavor ben perillosa.

Però els seus escrits no li fan justícia, i no acaba de ser just citar allò que va escriure i criticar-ho. El seu somriure ofereix joia, el seu riure s'encomana i irradia alegria. L'envolta quelcom d'infant que encisa. Quan

entra dins sa cambra fa entrar-hi un aire fresc que il·lumina l'atmosfera.

Quin problema i enigma no era, no únicament per al govern britànic, sinó per al seu propi poble i col·laboradors més pròxims! Potser en qualsevol altre país estaria fora de lloc, però sembla que l'Índia comprèn la mena de persona profèticoreligiosa o almenys aprecia aquell qui parla de pecat i redempció i renuncia a la violència.

Va atraure gent, però al capdavant era un convenciment intel·lectual el que els portava devers ell i els mantenia a la seva vora... No convenien en sa filosofia de la vida ni tampoc amb molts dels seus ideals. Sovint no l'entenien gens. Però l'actuació que proposava era quelcom copsable que es podia comprendre i apreciar amb l'enteniment.

És palès que el gandhisme avui dia és fonamentalment estrany al poble i al nacionalisme dels Països Catalans, dissortadament amb una sensibilitat moral prou minvada a causa del benestar econòmic relatiu i el materialisme autosatisfet i conformista. A ca nostra, les inquietuds transcendents són més reduïdes que les normals en molts d'altres països: som mancats d'una «normalització espiritual religiosa» que fa que la normalització lingüística i nacional siguin igualment inabastables ara per ara. Hi manca l'esforç, l'autocrítica, l'esperit de sacrifici, el menyspreu de la por al ridícul, la senzillesa de cor i tantes altres coses semblants. Les digestions massa bones fan canviar el gaudi creatiu per plaers massa banals i massa dominants en el nostre horitzó col·lectiu. No som un poble normal i d'ací vénen tots els autoodis, tant els fomentats com els manipulats, Escarmentarem? A força de quanta sang, de quants greuges i indignitats, de quantes vergonyes i dislocacions socials i culturals? L'afer és ben inquietant. **Jaume Tallaferro (continuarà)** Ω

SABÍEU QUÈ...?

... segons una revista de Madrid a **Jaime de Marichalar** el personal del Palau de la Zarzuela li diu *Forrest Gump*?

ΩΩΩ

... S'ha mort el sogre del botifarra **Antonio Alemany**. Aquest senyor, militar de professió i que nomia **Mateo Oliver Amengual**, era un fatxa rabiós i un dia de l'any 1985 va arribar a entrar i tot dins els locals d'UH per agredir el periodista Planas Sanmartí amb motiu d'uns comentaris que havia escrit sobre Antonio Alemany. El puputarro, que és tant o més fatxa que el seu sogre, també va escriure: *Yo no soy violento en el sentido de pegarme con la gente, pero debo reconocer que estos días he buscado a Planas para solventar directa y contundentemente estas y otras cuestiones.*

ΩΩΩ

... **Camilo José Cela** ha reclamat als jutges que el seu fill, el foraster **Camilo José Cela Conde**, li torni un quadre de Joan Miró valorat en 100 milions? **Cela Conde** va intentar vendre aquest quadre fa tres anys a la UIB, on hi fa feina, i a la conselleria de Cultura.

ΩΩΩ

... a **Manolo Càmar**a, quan va arribar a Mallorca els anys setanta, li deien en «Campana» perquè tenia el cul molt gros? Ara per dins CCOO li diuen en «Cámara de gas».

ΩΩΩ

... **Miguel Nigorra**, president del Banco de Crédito Balear, és un gonella i anticatalanista reconsagrat?

M. NIGORRA

ΩΩΩ

... tres de cada deu vols xàrter s'enliren a l'aeroport d'origen sense tenir autorització per aterrar a Palma?

ΩΩΩ

... **Andreu Crespi**, ex-director de l'administració colonial d'Educació, que no es va cansar d'importar professorat foraster a Mallorca, ha tingut la barra de criticar en Rotger «perquè vol que tots els professors siguin acadèmics de la llengua catalana»?

E P ! !

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Apories per la reforma educativa

El menyspreu de la filosofia

Es percep per l'ambient educatiu un desencant generalitzat, especialment per la part de molts professors, sobre els resultats de la Reforma educativa. Pensen molts docents que el nou batxillerat és el BUP i el COU, però vinguets a menys. També en el seu dia el BUP i el COU eren els substituïts del Batxiller Superior i el «Preu», però prou més fàcil. Doncs bé, sospite que els nous canvis en Educació s'estan realitzant a colp de despatx, per clars motius polítics i ignorant l'experiència quotidiana de l'aula i, per cert, amb tan escassa filosofia —en tots els sentits del terme— que els pobres Departaments de Filosofia es troben, per eixa causa, alacaguts.

La primera paradoxa que s'observa consisteix que la Filosofia és millor considerada, moltes vegades, per la comunitat escolar que per la pròpia Administració educativa. Veiem, a continuació, les causes de tal anomalia. Primerament enumeraré els problemes, que no són pocs, i després incite a «filosofar» a qui poden participar en la seua solució satisfactòria.

1. Algunes administracions educatives, com succeïa amb la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana, permeten que s'apunten a les llistes d'interins de l'assignatura de Filosofia, apart òbviament dels llicenciats de filosofia pura, als psicòlegs, pedagogs, etc. No s'adonen o adonaven, per allò vist, que tal mesura ocasiona que, a vegades, llicenciats en Filosofia en l'atur impartissin classes particulars a alumnes d'Història de la Filosofia, ja que tal matèria entra en la selectivitat i el professors especialistes en psicologia o pedagogia no comprenen, tan bé com desitjarien i necessiten els seus alumnes, ni el mateix Plató. ¿No resultat amés lògic, com diria

Aristòtil, que cadascú treballa a ensenya aquells coneixements que per a tal fi ha cursat a la Universitat?

2. Als instituts de formació professional, pel que fa a l'Ètica, quasi mai la imparteix el professor de Filosofia. Es coneix que la utilitzen com a «maria» o assignatura de segona fila per a completar els horaris d'alguns professors. I, com és natural, normalment en compte d'impartir la programació ministerial es sol passar el temps platicant sobre l'avortament, el divorci, la premsa o la «tele». Allò que resulta més xocant resideix en el fet que com el professorat no disposa de la imprescindible preparació filosòfica, per allò abans al·ludit, quan hi ha un col·loqui en l'aula sobre tals o quals assumptes, sembla més que una activitat docent una xerrada de cafè; així que solen ignorar si les opinions dels seus alumnes són socràtiques, aristotèliques, epicureïstes, estoïques; kantianes, marxistes, utilitaristes, nietzchenianes, etc. ¿No seria més coherent que tal assignatura de F. P. siga atribuïda al professorat de Filosofia per ser el que ha estudiat aquests coneixements a la Universitat, i el que podria ajustar-se millor a la programació oficial?

3. En el quart curs de l'Educació Secundària Obligatoria (ESO), ja centrat-nos en la Reforma educativa, apareix l'assignatura «Vida Moral i Reflexió Ètica», que prové de l'ètica antiga, però amb nova nomenclatura. Aquesta matèria s'avalua conjuntament amb altra assignatura del Departament de Geografia i Història. És a dir, la nota final de l'alumne és la mitja entre «Vida Moral i Reflexió Ètica» (dues hores setmanals) i la matèria de Geografia i Història (tres hores setmanals). Davant aquesta situació caben, si no més, les següents

reflexions: perquè es comparteix la nota, quan tal activitat desorienta els alumnes i els professors? ¿No resulta discriminatori que una «assignatura que s'imparteix només una vegada en tot el període educatiu dispose sols de dues hores setmanals i l'assignatura del Departament de Socials (Geografia i Història), que d'una manera o altra s'estudia en tots o quasi tots els cursos de l'E.G.B., tinga tres hores?

4. Al País Valencià, i supose que a altres comunitats, s'experimenta amb èxit la Sociologia, assignatura optativa de l'àrea de Filosofia. Si tal assignatura fou molt interessant i instructiva en el currículum dels alumnes i del gust de la majoria dels professors que la van experimentar, ¿per què, a la fi, l'han canviat per Psicologia: simplement per a què disposen d'una assignatura els psicòlegs i pedagogs dels instituts? I, per quina raó si l'actual Psicologia, originàriament una matèria optativa del Departament de Filosofia, no és coordinada per tal Departament sinó pel d'Orientació? ¿Pot ser convé a la cultura del nostre país, incloses les illes tantes voltes oblidades, que continue retrocedint sense parar la Filosofia —un saber tan mil·lenari i la mare de les ciències particulars— fins que es converteixi en una saviesa residual?

5. Els problemes esmentats anteriorment descriuen una situació gens falaguera i, malgrat això, encara manca per mencionar la Història de la Filosofia, l'assignatura del Departament de Filosofia que pitjor ha quedat en el nou batxillerat. Si el COU és una matèria comú, en el nou sistema solament la cursen al batxillerat de Ciències Socials i ha estat suprimida d'altres itineraris curriculars. Aquesta mesura, en la totalitat de les manifestacions que he escoltat fins ara —inclosa

l'opinió d'Aranguren i d'Emilio Lledó— resulta certament incoherent. Observem tal conjunt d'incoherències.

a) En el batxillerat LOGSE (Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu) de les assignatures atribuïdes al Departament de Filosofia, tenim «Vida Moral i Reflexió Ètica», «Filosofia», i «Història de la Filosofia». Les primeres són obligatòries i la tercera, com ja he explicat, no. Justament la Història de la Filosofia que, segons l'opinió de la majoria dels alumnes i professors és la més interessant i formativa, ha arribat a ser la no obligatòria. O siga, que si ho arriben a fer a propòsit, igual no els ix tan «bé».

b) ¿Per què s'imparteix —en la primària, la secundària i el nou batxillerat— en quasi tots els cursos alguna assignatura del Departament de Geografia i Història, explicant, a vegades, en diversos cursos parells continguts i, pel contrari, la Història de la Filosofia no podran cursar-la la majoria dels estudiants del nou sistema educatiu?

c) Per quina raó, o més be tosuderia, si la història de la Filosofia és una disciplina, en molts casos, ideal per a complir nombrosos objectius de la LOGSE —com ser crítics, instigar que els alumnes aprenguen a pensar per ells mateixos, etc.—, és menyspreada per la mateixa LOGSE?

d) No pareix convenient per a la preparació intel·lectual d'un país que la majoria dels seus nous batxillers, diplomats, llicenciats i doctors ignoren la filosofia de Parmènides, Heràclit, Plató, Aristòtil, Descartes; Spinoza, Leibnitz, Locke, Hume, Kant, Hegel; Marx, Nietzsche, Bertrand Russell, Sartre; Adorno, Marcuse, Habermas, etc.

e) Sovint, tant els alumnes com els professors, per desconèixer allò bàsic de la Història de la Filosofia arriben a situacions compromeses: Per exemple: si un professor de literatura exigeix com llibre de lectura una obra de Sartre, i ell mateix no coneix la filosofia existencialista, què contestarà a un hipotètic alumne

sobre el significat d'aquesta cita extreta de la lectura: «L'home és una passió inútil, no hi ha més que el no-res».

f) No dignifica massa a l'assignatura de Filosofia de primer de Batxillerat de la LOGSE que no entre en la selectivitat. Encara que pensant-ho bé tampoc en aquest assumpte no queda en bon lloc la Història de la Filosofia, ja que donat que l'estudiant és per essència polissó, ¿quants triarien en la Selectivitat de la LOGSE la «Història de la Filosofia» si, com ocorre, és opcional amb «Geografia i Història», sent aquesta assignatura, segons diuen molts alumnes més senzilla?

Evidentment les administracions educatives, força vegades, no erren; Per això mateix l'objectiu d'aquest article no ha estat una crítica exacerbada i subjectiva a ningú en particular, sinó l'expressió del desencant de massa professors de Filosofia que observen que la seua especialitat, sent tan digna i importat com qualsevol altra, roman menyspreada en relació a altres matèries. I no serà molt edificant tal després d'arribar a dir sàviament un pensador: «El menyspreu de la Filosofia sempre és sospitós». Al cap i a la fi, tot no resulta ser tan ombriu com ho he descrit; encara alguns alumnes i professors que tinguin la possibilitat de pensar amb i a través de la història de la filosofia, podran gaudir amb els encisadors presocràtics; serà força difícil que els puguin manipular les idees després d'haverlos ensenyats a pensar els filòsofs Kant i Hegel i, amb l'«Ètica a Nicòmac» del diví Aristòtil, tractaran de conduir-se sàviament i èticament per la vida, la qual cosa, què li ho pregunten a alguns polítics!, no és fàcil ni és poc. **Raimon Montero, professor de Filosofia** Ω

NO BAIXI A PALMA

ROTULOS
ARENAL

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR

DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RÈTOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX

...I A PREUS DE S'ARENAL!

C/ MILITAR, 242 (devora Correus) • S'ARENAL
TEL. 74 32 62

TeleStar

SERVEI TÈCNIC

TELEVISORS • VÍDEO • ANTENES

TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRAN, 45 • TELÈFON 45 04 76 •
07011 CIUTAT

VOLVO

TOYOTA

HYUNDAI

EXPO+CAR INCA

vehicles nous i d'ocasió

BARTOLOMÉ MARQUÈS AMER

Avda. d'Alcúdia, 226 • Tel. i fax 88 12 70 • 07300 INCA (Mallorca)

Pere Rotger: «Crec que Tòfol Soler serà un gran president»

Pere Rotger és el nou batle d'Inca sorgit de les eleccions del mes de maig. Ens ha rebut al seu despatx i ens ha concedit la següent entrevista.

- *Ja fa més de cent dies que sou batle d'Inca, com va això?*
- Aquests primers mesos m'han passat volant. Ens hem fet càrrec de la situació de l'Ajuntament. Primer van venir les festes de Sant Abdon, ara la setmana de fires del Dijous Bo. No hem tengut temps per relaxar-nos. De moment ja tenim una subvenció de 170 milions per ampliar la residència Miquel Mir.

- *Com heu trobat la situació?*

- Normal. Sempre hi ha quatre coses que queden penjades però això supòs que passa dins totes les administracions. Hem trobat un pressupost en un 80% esgotat. Això és normal en any d'eleccions. Ara ens endeutarem en 100 milions cosa que ja estava prevista en els pressuposts de 1995.

- *Com es presenta la Setmana Gran del Dijous Bo?*

- Enguany per primera vegada farem una Fira de Mostres d'Inca. A la plaça Mallorca hi haurà un envelat que estarà dedicat exclusivament a les empreses d'Inca.

- *En campanya electoral, va dir que el poliesportiu estaria acabat pel Dijous Bo.*

- M'hauria agradat inaugurar-lo pel Dijous Bo però no podrà ser. Però bé, puc dir que l'inaugurarem abans de Nadal.

- *Ara és motiu de polèmica les cases dels mestres.*

- Aquest tema ens ha sorprès molt! Hem trobat un informe d'una empresa especialitzada datat dia 1 d'octubre de 1994 que donava positiu d'aluminosi. Això me pareix una greu irresponsabilitat del consistori anterior.

Pere Rotger, batle d'Inca.

- *Sobre les vivendes de protecció oficial, què teniu previst?*

- Aquest és un dèficit que arrossega la ciutat d'Inca. Nosaltres tenim un compromís electoral de construir 100 vivendes i el complirem.

- *El president del Govern Balear, Tòfol Soler, vol impulsar l'ús del català a l'administració, com ho veis?*

- Aquest ajuntament a la legislació anterior va canviar el Reglament de Normalització Lingüística allà on per optar a una plaça de funcionari el coneixement del català passava d'esser obligatori a eliminatori. Nosaltres aleshores vàrem votar en contra. Avui no ho faríem. Aquesta és la veritat. A vegades votes coses que no penses i te deixes dur per la dinàmica del partit. Crec que és ben hora que imperi el seny. No hem de discriminar ningú però hem d'impulsar la nostra llengua, la llengua catalana, que a Mallorca deim mallorquí.

- *Ahir mateix els diputats del PP no van aplaudir el discurs del president Soler, com interpretau aquest fet?*

- No ho entenc. Per ventura hi ha hagut un error de la portaveu que és la que marca la pauta...

- *La portaveu Maria Salom és d'Inca, com també ho és el president Tòfol Soler.*

- Sí. Esper i desig que tot això hagi estat un lapsus. Jo l'únic que he de dir és que des d'aquí donam ànims al president Soler. Crec que ha entrat amb molt bon peu en aquest càrrec. Crec que està sorprenent per bé molta gent. Indiscutiblement té el nostre suport i de molta més gent del PP que la que els mitjans de comunicació podran reflexar. Redacció Ω

LOTERIA NACIONAL SORTEIG DE NADAL

El portador participa la quantitat de 160 pessetes al número

31.080

del sorteig que tindrà lloc a Madrid el dia 22-12-95

Depositori:

PENYA
BARCELONISTA
D'INCA

Nº 02407

que pert valora als tres mesos del sorteig i si està feta mal be

Miquel Sampol: «A la Penya del Barça d'Inca, som devers 300 socis»

Miquel Sampol Bestard és el president de la Penya Barcelonista d'Inca. Molt amablement ens ha concedit aquesta entrevista.

- *Quants d'anys fa que es va fundar aquesta Penya?*

- Es va fundar dia 21 de març de 1983 i es va inaugurar oficialment dia 17 de setembre del mateix any.

- *Quants socis té en aquests moments?*

- Actualment tenim uns 300 socis aproximadament.

- *Quants presidents ha tingut aquesta Penya?*

- Tres, el primer i fundador va esser D. Joan Gual; el segon, D. Toni de Lluís; i el tercer, jo mateix.

- *Quina quota paga un soci?*

Molt baixa, tan sols 200 ptes. cada mes, 2.400 anuals.

- *Teniu altre font d'ingressos apart de les quotes?*

- Sí, la Loteria de Nadal és la principal font d'ingressos; evidentment necessitem altres injeccions econòmiques per oferir al soci totes les activitats que feim, ja que amb unes quotes tan baixes no ho podríem fer.

- *Quines activitats feis?*

- Principalment tres: primer, sortejam dos viatges cada quinze dies o cada vegada que el Barça juga al seu estadi; segon, un

Miquel Sampol, president de la Penya Barcelonista d'Inca.

sopar anual de germanor; i tercer, feim algun viatge de grup per veure el Barça.

- *Teniu qualque activitat prevista per als pròxims mesos?*

- Sí, amb motiu del 12è aniversari de la nostra Penya, dia 1 de desembre d'enguany farem al Foro de Mallorca un sopar de germanor. Com a convidat especial tindrem el vice-president del Barça, Nicolau Casaus de la Fuente, a qui farem un homenatge com també el farem als quinze socis més antics de la Penya als quals els serà imposada la insígnia de plata de la nostra Penya.

Una altra activitat que estam estudiant és fer un viatge amb grup per anar a veure el partit Barça-Madrid, el proper mes de febrer. Redacció Ω

SABIEU QUÈ...?

... els madrilenys del **Diario 16** paguen tard i malament. Això, naturalment, als qui fan la feina (periodistes, repartidors...) perquè el puput de cresta molla s'embutxaca més de mig quilo cada més per dir quatre bajanades i ajudar a enfonsar un altre diari. N'hi ha que diuen que just just arribaran a les eleccions del mes de març i després el botifarra Antonio, a cobrar de l'atur!

ΩΩΩ

... **Miquel Pasqual**, el conductor del programa *De tot i molt* del **Canal 37** ha passat al **Canal 4**. Pasqual ha requerit notarialment els del Canal 37 per tal que no utilitzin el nom del programa que ell va registrar.

ΩΩΩ

El **Canal 37**, ha mantingut el nom del programa i simplement li ha posat un nou presentador: **Ben Vickers** que no ho fa gens malament. El primer programa, però, va ser una vergonya pròpia del gonellisme més escandalós i acientífic. Els convidats eren **Damià Pons**, del CIM, **Ferran Gomila**, vice-president de l'OCB, **Joan Verger**, ex-president del CIM i ara el criadet d'Aznar, i el puputarro! També estava convidat **Bartomeu Rotger** però no es va presentar.

A. ALEMANY

ΩΩΩ

El **Canal 37** mostra el llautó de l'anticatalanisme. Manipula les cridades d'intervenció del públic i promou l'analfabetisme. És un instrument al servei de la ignorància espanyolista. Només una qüestió: si les cridades telefòniques es dedicasin sistemàticament a qüestionar que la terra és rodona, es permetrien? Doncs fan una cosa similar. Volen un referèndum per decidir si la llengua de Mallorca és català o mallorquí. Aquest parany és l'arma bruta d'**Antonio Alemany** al qual li fan el joc els del C-37.

NECESSITAM

promotors i promotores de **L'ESTEL**
de Mallorca als diferents pobles i ciutats
de Mallorca i de la resta dels Països Catalans

Telefonau al (971) 26 50 05

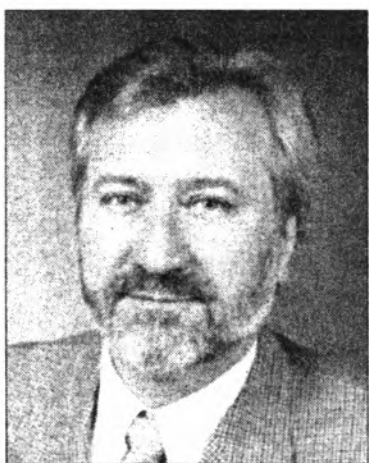

Bernat Amengual: «Amb Pere Rotger s'ha abandonat la disciplina urbanística»

L'ESTEL s'ha dirigit a *Jau-me Armengol (PSOE), Àngel Garcia (Independents) i a Bernat Amengual (PSM) i els ha fet la següent pregunta: Quina valoració feis dels primers 150 dies de Pere Rotger com a batle d'Inca?* Tant Armengol com Garcia no han enviat la resposta al·legant manca de temps per la qual cosa només us podem oferir la contesta de Bernat Amengual, portaveu del PSM-NM.

El conflicte anual amb els firaires ha destapat el primer incompliment electoral de Pere Rotger. Havia promès un recinte firal per tal de recollir vots dels veïns de l'avinguda del Reis Catòlics, empenyats amb el renou firal. El recinte no hi és. Caldrà esperar veure què passa amb les cents promeses electorals.

Populista. Quasi cascadada de l'era Toni Pons pel que fa als aspectes formals. Vint anys més jove, amb un semblant estil Bill Clinton, però no fa glosats ni de rapsoda. És per tot arreu. Saluda efusivament i cordial tothom.

Bernat Amengual, regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament d'Inca.

Escolta i dona la raó a tothom. Col·lapsa els mitjans de comunicació locals.

Li manca equip. Posa sobre la taula tots els temes conflictius, hospital, ràdio, urbanisme, quarter, inversions, transports,... però no hi ha regidor que els hi resolgui eficaçment. Els temes delicats estan per embastar, encara.

Està carregat d'excessiu

protagonisme. Potser sia a causa de l'abans esmentat, però ni a l'Ajuntament ni als mitjans de comunicació surt un gestor diferent de Pere Rotger, Rotger és omnipresent.

Es mostra intolerant amb l'oposició, al menys de primera reacció. No s'ha desferrat del tic d'esser portaveu de l'oposició durant quatre anys. Aprofita el privilegi del càrrec de Batle per atacar durament l'oposició cada cop que se'la fa trontollar estratègicament.

Urbanisme i Cultura se'n ressentiran. Les àrees que gestionava directament el PSM-NM es veuran afectades. Quant a Urbanisme ja han sortit dos fets diferenciadors: l'abandonament en l'aplicació de la disciplina urbanística i el poc interès en la preservació del Patrimoni. Quant a Cultura la Regidora té un desconeixement molt globalitzat del fet cultural i educatiu inquer. A més a més no fa gaires coses per compensar-ho. A tall d'exemple: prefereix anar a veure un com-

Tradició i futur de les energies renovables al Raiguer

Oh! En temps dels notes padrins, tot el camp es movia amb les energies renovables: carros estirats per mules i cavalls, les sínies i els molins de vent, l'energia muscular de la pròpia persona.

Actualment s'intenta recuperar part d'aquest patrimoni tecnològic restauració de molins fariners i de treure aigua. També s'han introduït les noves tecnologies d'aprofitament d'energia solar i edifica que disposen de materials de bona qualitat en totes les prestacions de generació d'electricitat a les cases de cap de setmana o de tot l'any, així com per aplicacions industrials amb

l'obtenció d'aigua calenta.

Les aplicacions d'aquestes energies són múltiples. Una de les més conegudes dels mallorquins i dels que ens visiten són els molins de treure aigua, situats principalment al pla de Sant Jordi i al de sa Pobla. Qui no ha vist pels pobles del Raiguer les torres dels molins fariners?

«Estimada Mallorca, estimat Raiguer, no tornaràs a ésser el que eres, però ets el nostre present i seràs el nostre futur i et volem maca i neta.»

Es Jardinets, Sol i Vent Ω

curs de misses que un digníssim muntatge teatral a càrrec dels joves de l'OCB.

En conclusió, el model de gestió que tenim no és el ha de menester una ciutat de vint-i-dos mil habitants. Calen un bon equip de gestió i un bon coordinador. De moment sembla que no tenim cap

de les dues coses, per mol que sàpiga vendre el producte (petits assoliments aconseguits) fins ara.

Tot i que les relacions personals són bones, cas de continuar l'actitud que ha tingut fins ara el PP, seguiran sent moltes les discrepàncies i poca la tasca comuna que podrem fer. Redacció Ω

INCA
CIUTAT DE LA PELL

Ajuntament d'Inca

INCA
UNA CIUTAT VIVA I
OBERTA

TOTS SOU CONVIDATS AL
DIJOURS BO

EDITORIAL

Llibertat d'expressió, jutges i polítics

Des de Mallorca estant i en qüestió de poques setmanes hem assistit a dues sentències dels tribunals absolutament contradictòries sobre un mateix tema: la llibertat d'expressió i d'opinió. Primer va esser el magistrat del jutjat d'instrucció núm. 1 de Ciutat, **Pedro Barceló Obrador** qui, enmig de l'estupefacció general, va dictar una sentència contra la llibertat d'expressió i va condemnar el president del Club Nàutic de S'Estanyol, Antoni Ginard Torrelló, per un delictes d'injúries proferides contra l'organització Greenpeace. Ginard havia afirmat públicament que Greenpeace volia utilitzar el Parc Nacional de Cabrera «com una finca particular i que els seus integrants el visitaven sense permís cada dia o sempre que volien». Segons el jutge Barceló, les paraules de Ginard són dignes d'esser castigades amb una multa de 25.000 ptes. i amb l'obligació de pagar les despeses (fins a 300.000 ptes.) de la publicació de la sentència a la premsa (vegeu DdM 12.X.94). Arribat a aquest punt convé matisar que *L'ESTEL* està en contra de l'ampliació del Port Esportiu de S'Estanyol i que se situa vora la postura proteccionista de Greenpeace. Ara bé, no hem de mesclar ous amb caragols. Una cosa és estar contra l'ampliació del port i una altra ben diferent és defensar el dret del Sr. Antoni Ginard i de qui sigui a la llibertat d'expressió i a criticar, en aquest cas, una organització pública com Greenpeace.

Dues setmanes després, ha estat la jutgessa titular del jutjat d'assumpes penals núm. 7 de Ciutat, **Francisca María Ramis**, qui ha absolt Rafael Villena d'un presumpte delictes d'injúries proferit contra l'organització Nueva Acrópolis, considerada per alguns experts del tema (Pilar Salarrullana i José Rodríguez) com una secta de caire neo-nazi. El Sr. Villena, dues filles del qual pertanyen a aquesta organització, es va presentar davant la seva seu del carrer Rubí de Ciutat i va increpar els seus integrants amb paraules com: **paranoicos, gurú, luciferino, sectario, esperpento humano**, etc. Segons les paraules de la jutgessa Ramis recollides a la sentència l'estat emocional del Sr. Villena provocat per la pèrdua de les seves filles **no pot esser patent de cors per maltractar l'honor del altres, si bé s'ha de situar la seva conducta social en el seu context motivacional**.

Com veim doncs, ens trobam en el termini de quinze dies amb dues sentències totalment contràries entorn d'un mateix tema: la llibertat d'expressió. Quina conclusió es pot extreure a partir d'aquestes dues sentències antagòniques? Doncs que en qüestió de la llibertat d'expressió cada jutge fa el que li dóna la gana i que dictamina sentència en funció dels seus prejudicis, opinions polítiques, filies i fòbies, etc. Així de clar i rotund!

L'experiència demostra que alguns jutges emeten sentències no en base a criteris objectius sinó en base a fets subjectius i

personals com són: qui és l'acusat? Qui és l'acusador? A quin entorn social i polític pertanyen? etc. Si anam a l'arxiu i a les hemeroteques trobarem casos sens dubte molt reveladors i que provoquen un esclat d'indignació. Per exemple, dia 2 de maig de 1990, el jutge **Julio A. Llovet Alabau**, va desestimar la demanda per presumpte delictes d'injúries i calumnies interposada per Joan Vicenç Colom contra l'aleshores portaveu del Grup del PP al Parlament de les Illes Balears, José Mª González Ortea. En roda de premsa celebrada al Parlament, González Ortea, dia 6 d'abril de 1989 va qualificar Joan Vicenç Colom i el seu germà Pere de «matones» i va insinuar que es dedicaven al tràfic de drogues dient **por lo visto, les va muy bien porque ahora se pasean con Mercedes y yo no creo que la Coca-Cola de para tanto**, posant especial èmfasi en la pronunciació de la paraula «coca».

El jutge **Julio Llovet Alabau**, va desestimar la demanda contra el diputat del PP i membre de la Comissió d'Urbanisme del CIM a base de llevar ferro a l'assumpte i va argumentar: **Hay que destacar que la palabra «matones» que el querellado manifestó no recordar haber pronunciado y que consta como por él expresada en uno de los periódicos, fue utilizada, según el querellado, como autores de amenazas de muerte a su esposa. Según el Diccionario de la Real Academia Española la palabra «matón» en su acepción figurada y familiar -única que se resañan- es «guapetón, espadachín y pendero».** Pel que fa a la insinuació sobre el tràfic de drogues, el Sr. Magistrat s'ho va llevar de davant afirmant: **es totalmente inconsistente, ya que se trata de una gratuita deducción basada en una especial fuerza de expresión en el pronunciamiento de la palabra «coca».**

Mesos després, la història va tenir els mateixos protagonistes però a la inversa. En aquest cas l'acusat va esser el ciutadà Joan Vicenç i l'acusador el polític del PP González Ortea. Com va acabar el plet? Doncs, el jutge foraster titular del Jutjat Penal núm. 2 de Palma, **Juan Pedro Quintana Carretero** —ATENCIÓ! EL MATEIX QUE JUTJARÀ L'ESTEL!— va dictar sentència a favor del diputat foraster del PP i

va condemnar el mallorquí Joan Vicenç Colom a una multa de 100.000 ptes. i a pagar una indemnització de 500.000 per un delictes d'injúries lleus per escrit i amb publicitat. Dia 13 de juny de 1993, el *Diario 16* es fa fer ressò d'una carta del Sr. Joan Vicenç on denunciava les presumptes **activitats mafioses** del PP a Sa Calobra, en concret de l'ex-portaveu del PP al Parlament, José Mª González Ortea, que era qualificat de **padrino**. La defensa de González Ortea va anar a càrrec de l'advocat afiliat al PP, Rafael Perera, el mateix que a l'escrit de demanda havia sol·licitat una indemnització de 9 milions de ptes. Cal afegir que ja abans el jutge **Miguel Jesús Florit Mateu** havia accedit a les peticions del PP i havia imposat una fiança de 9 milions a Joan Vicenç. És això justícia? Quines garanties té un ciutadà davant uns tribunals tan polititzats? La infiltració del PP dins els tribunals de justícia a Mallorca i del PSOE dins els tribunals de Madrid és tan i tan escandalosa que fins i tot el magistrat Joaquín Navarro, autor del llibre *Manos sucias* (1995), ha escrit: **El poder polític ha anat entrant sense escrúpols en els territoris de la justícia fins a aconseguir doblegar, quan no anul·lar, la seva independència** (Tribuna, 23.X.95).

Passa d'hora que tota la societat i més encara les nacions colonitzades i oprimides per Espanya com la nostra, que es preguntin, qui jutja els jutges? Qui vigila el vigilant? Com se seleccionen els jutges i fiscals? Quins mecanismes d'auto-control té el propi sistema judicial per assegurar-se la imparcialitat? Els mitjans de comunicació fa poc que hem començat a acostar la lupa al món de la justícia i els ciutadans han quedat espordits de tota la incompetència i sectarisme que està sortit a la llum. Veiam, com poden els senyors jutges Pedro Barceló o Pedro José Quintana condemnar un ciutadà per dir «mafiós» a un polític en actiu quan resulta que dins la vida quotidiana, els mateixos polítics de l'estat espanyol utilitzen durant les sessions del parlament, damunt els mitjans de comunicació o en els mítings un llenguatge com el que ve a continuació:

Pedro Pacheco, batle de Jerez: **Alfonso Guerra es un soplapollas**.
Alfonso Guerra: **Adolfo Suárez es como un tahúr del Mis-**

PUGEN

Les (JNI), **Joventuts nacionalistes de les Illes** perquè han reclamat al PSM i a UM fer una coalició nacionalista per a les pròximes eleccions espanyoles.

ΩΩΩ

Els independentistes que a Lleida van siular el fatxa neo-nazi, **José M. Aznar**, quan entrava a l'auditori Enric Granados.

ΩΩΩ

El diputat d'Eivissa pel PP, **Joan Marí Tur**, per haver haver romput la disciplina de partit en favor de la llengua catalana.

ΩΩΩ

El CIM i la Generalitat de Catalunya, que han creat el programa «Suport Genèric» d'intercanvi de publicacions en català per a les biblioteques públiques.

ΩΩΩ

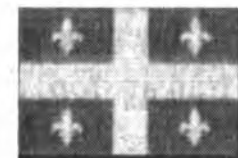
La Darrera Fira de Lluçmajor, amb rècord de visitants i d'expositors a l'edició d'enguany.

ΩΩΩ

La «Pujada d'Inca a Lluç a peu», que va comptar amb 1.000 participants.

ΩΩΩ

El bloc de partits del Quebec, que s'han unit a favor de la independència i que varen convocar el referèndum de dia 30 d'octubre.

ΩΩΩ

Els onze batles del Raiguer, que s'han posat d'acord per exigir al Govern Balear que l'estació de Palma del tren d'Inca quedi devora les avingudes.

ΩΩΩ

Els ciutadans i ciutadanes de les illes Balears i Pitiüses, que en un 60%, segons una enquesta d'*Última Hora*, estan a favor de l'ensenyament en català.

ΩΩΩ

La companyia xàrter **Centennial**, amb base a Palma, que al darrer exercici ha duplicat el seu volum de negocis, vols i passatgers.

Els professors de la UIB, activistes culturals i coneguts pel seu independentisme, Antoni Artigues i Biel Majoral, faran un peritatge filològic i lingüístic sobre el llenguatge satíric de *L'ESTEL* i de Jaume Sastre, un llenguatge que continua i renova a la vegada, la tradició del llenguatge de combat present en els glosadors i en publicacions històriques mallorquines de gran renom popular com el *Diari de Buja* (1812-1813), *L'Aurora* (1906-1916), *Foc i Fum* (1917-1936), etc. Ω

GALERIA DE FANTASMES

Cela Conde

JOSEP PALOU

Camilo José Cela Conde, més conegut per *Camilín*, és el típic espècimen de foraster amb aires de superioritat que es pensa que li han d'agrair la seva presència. Colonitzador en tota regla, mai no s'ha volgut rebaixar a parlar català. Quan algú li demana perquè no xerra en mallorquí, després de tants d'anys de viure a Mallorca, sol contestar que *lo hablo muy mal y no quiero destrozar vuestra hermosa lengua*. Cela Conde ens pren per beneïts, i ens vol fer creure que tot un catedràtic de Filosofia i Lletres com ell és incapaç d'aprendre la llengua de la terra on viu.

Aquest lleteret, amb les seves ínfulas d'espanyol perdonavides, més d'una vegada ha fet burla públicament del dret a la independència dels Països Catalans, quan per res del món s'atreveix a posar en dubte la independència d'Espanya. Espanyolarro fins a l'arrel dels cabells, forma part de la cort de llepaculs dels borbons, i els mesos d'estiu és afectat de fer regates amb ells per les aigües de Mallorca.

Cela Conde és actualitat aquests dies perquè son pare li exigeix que li torni un quadre de Miró que li havia regalat. Fa tres anys, *Camilín* va intentar vendre aquest quadre per 200 milions a la Universitat, on hi fa feina, i a la Conselleria de Cultura, i no el varen voler. Ara son pare li reclama l'obra per via judicial, l'ha acusat «d'ingratitude», i li retreu que a una entrevista el va qualificar «d'indigne» per haver guanyat el premi Planeta fent trampes.

Sembla que aquesta història ha tocat la moral de Cela Conde, i darrerament no apareixen els seus escrits als diaris. Ara fa sis anys, son pare es va acomiadar a la francesa de Palma i va tornar a Espanya. Això, després de viure aquí trenta-cinc anys, que se li posàs els seu nom a una escola i se li dedicàs un carrer. Vejam si ara aquest malcriat segueix les passes de son pare, agafa barco i el perdem de vista per sempre més. Ω

Els errors de l'independentisme català

Moltes vegades les coses de segon ordre són les que no paren de provocar maldecaps i enfrontaments entre partits i organitzacions independentistes.

Ens referim a la típica postura d'alguns individus de considerar-se qualsevol cosa i després, com a última cosa, independentista.

Un català pot ser nacionalista o internacionalista: revolucionari o conservador; anarquista o comunista, però allò que no pot mai fer és deixar de considerar-se català abans que una altra cosa.

Per exemple, un rus primer és rus que comunista, un espanyol primer és espanyol que qualsevol altra cosa... un català, en canvi, primer és qualsevol altra cosa que català.

I això és una cosa que pot provocar més d'un maldecap, i és que qui deixa la qüestió nacional com a darrera cosa per aconseguir és que no té les coses gaire clares.

El que ha de quedar clar també és que, per guanyar la llibertat, no n'hi ha prou amb fer una Catalunya independent, calen també les llibertats democràtiques i l'emancipació social.

Gran part del problema l'han

provocat aquells que, anomenant-se «internacionalistes» o «solidaris», esquiven el deure amb la pàtria.

La conclusió és clara: un català pot no ésser internacionalista, si va negant allò que el fa ésser.

Hem d'ésser solidaris amb totes les coses justes del món, solidaris actius amb tots els pobles que ens uneixen amb llaços de germanor i de repressió, però no oblidem la nostra obligació de treballar per l'alliberament del nostre poble.

Tots aquells que acusen d'anacrònic el nacionalisme català (que diuen que vol portar divisions en un món que tendeix a la unitat), no s'adonen que el nostre problema és un afer internacional.

El nostre no és sols un problema local, ni un egoisme de grup, sinó un problema de justícia, de llibertat, de dignitat que ateny a tots els homes i a tots els pobles, i cadascú de nosaltres, té l'obligació de fer el que sigui possible a les seves mans per solucionar-lo.

Siguem solidaris... però comencem a ésser-ho amb la nostra Terra. **Palestra Ω**

FORASTERADES

Josep Capdevila, el Michael Jackson català que es fa dir un nom que no pot ser més foraster: Sergio Dalmà. Aquest renegat bord l'altre dia va dir: **Soy bastante anticulé y me he hecho socio del Real Madrid.**

ΩΩΩ

Antonio Alemany, botifarra pep gonella i puput de cresta molla: **Tòfol Soler es un traïdor a Mallorca.**

ΩΩΩ

José Jaume, periodista foraster de DM que fa campanya contra la TV balear: **La televisión pública es un despilfarro y si pertenece a una comunidad autónoma todavía lo es más. (...) No hace falta decir en lo que se convertiría la televisión autonómica balear, por mucho que Antoni Mir suspire por ella.**

ΩΩΩ

Pedro Pablo Alonso, periodista foraster, director de DM que fa campanya contra la TV balear: **El furor autonomista de los primeros momentos provocó una cosecha de televisiones que han sobrevivido a costa de enormes sangrías económicas. Por mucho que se intenten camuflar los datos, las cuentas siempre son negativas, incluso en el caso de las más dignas o justificables desde la perspectiva política, que es el factor esencial de supervivencia.**

ΩΩΩ

Mónica Pérez Puerta, carta publicada a *El País*: **Pero, ¿qué me dicen de los letreros en las vías públicas, de los libros de texto sólo en catalán, del catalán hasta en TV1, de las dos cadenas de TV en catalán? Y pedir el DNI en catalán ya es pasarse, igual un día de estos a alguien se le ocurre pedir un pasaporte en catalán.**

ΩΩΩ

Esteban González Pons, senador del PP: **La declaración de la independencia de una parte del territorio nacional puede cometerse sin violencia, con astucia, con guante blanco, gominia y cuello duro.**

VINE AMB NOSALTRES

J.E.C.

Apartat de Correus núm. 94.227 08080 BARCELONA

COMPRAU PRODUCTES DE MALLORCA

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

MOSSEGADES

El nou llibre de **Jaume Sastre**

280 planes
122 fotografies
586 notes a peu de pàgina
600 persones citades amb noms i llinatges

El trobareu a les següents llibreries: **Palma:** Quart Creixent, Embat, Tótem, Llibres Mallorca, Jovellanos, Jaume de Montsó i Aloma. **Inca:** Espirafocs. **Manacor:** Leo.

Demandes fora de Mallorca: contrarrembors a l'apt. de Correus núm. 124 (07600) Palma

MALLORQUÍ

LLUITA O CALLA !

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

SERVEI OFICIAL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Restaurant SES COVES

Cuina catalana. Reservau taula.
Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

RESTAURANTE

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!!

ANIMALS DOMÈSTICS
ALIMENTS PREPARATS
PEIXOS TROPICALS
AQUARIS I RÈPTILS
c/ General Luque, 215 • Tel. 88 03 48
07300 INCA (Mallorca)

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

MERCANT

FÀBRICA I VENDA AL DETALL

Avda. d'Alcúdia, 147 • Tel. 50 18 84
Plaça d'Orient, 6 i 7 • Tel. 88 10 96
07300 I N C A (Mallorca)

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970)

(II PART)

DE M. LÓPEZ CRESPI

CADA QUINZE DIES A L'ESTEL de Mallorca

(DE JULIOL DE 1995 FINS A JULIOL DE 1996)

(PER DEMANAR NÚMEROS ENDARRERITS TELEFONAU AL 265005)

Automòbils 99

compra, venda i canvi
de vehicles nous i usats

Avda. Reis Catòlics, 99 • Tel. 971 88 19 50
07300 INCA

Grup Volkswagen
Agent Oficial

TALLER MECÀNIC JAIME PLANAS

Fra Antoni Torrens, 13 i 17 • 07300 INCA (Mallorca)
Tel. Fax: 88 07 11

Sebastián Pastor Martos

TALLER MECÀNIC

Compra-venda de vehicles d'ocasió
a comissió

Gran Via de Colón, 165 • Tel. 50 04 01
INCA (Mallorca)
Port de Pollença • Tel. 86 40 51

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i
mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!

**No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!**

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc casa de dues plantes a carrer cèntric de Sant Joan. Tres dormitoris amb possibilitat de cinc i cuina amb xemeneia. 4.900.000 ptes. Tel. 298720.

Venc pis al carrer Tòquio de S'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Gran oportunitat! Venc pensió completament renovada a la Ciutat de Mallorca. 864017.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Bonik terreny a Llucmajor (camí d'Alicantí). Cantó 11 m., caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

Avinguda Argentina. Llog pis de 5 habitacions, moblat, xemeneia, electrodomèstics, telèfon, dos banys. 75.000 pessetes mensuals comunitat inclosa. Tel. 792490.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

VENDES

Vull comprar iot de 14 metres d'eslora amb tres cabines, coberta espaiosa, dos motors Diesel i dos llocs de control. Tel. 120197.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 794903.

Venc motor Mercuri, foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc taula-escriptori de fòrmica, nova. Ideal per una habitació de nina o nin. 5.000 ptes., en val 10.000. Demanar per na Malena, tel. 410542.

Gran oportunitat. Venc ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu per negociar. Tel. 277990. Marga.

Venc compacte, inclou platina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel. 427647.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 534455, o bé veniu a La Punta (Pollença, cra. del Port).

Venc grup electrògen diesel de 3 kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, en perfecte estat. Tel. 591633.

Venc Vespa 200, en bon estat i a un preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze volums de l'Enciclopèdia Estudiantil que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

Venc telèfon «Forma» negre, nou de trinka. 5.000 pessetes. Tel. 835131 (Bel).

Venc enciclopèdia Salvat Cinema 11 toms. 50.000 pessetes. Enciclopèdia Globus Impressionistes 15 toms: 10.000 pessetes. Tel. 429287.

Es venen 2.500 pel·lícules de vídeo noves amb estoig i precintades. Preu 200 pessetes unitat. Tel. 410668.

PERSONALS

Professora rossa i alta, molt atractiva, sense problemes de cap casta. La soledat me posa malalta. M'agradaria conèixer senyor formal entre els 50 i els 60 anys. 719534.

Professora molt atractiva de 55 anys desitja entaular amistat amb senyor culte entre els 50 i els 65 anys. 711754.

Funcionària de 29 anys. Simpàtica i alta. Vull conèixer al·lot bona persona, sense vicis i feiner per a fins formals. Crida'm al 717354.

Fadrina de 24 anys. Alta, ben plantada i simpàtica. Vull conèixer al·lot fins als 30 anys, que sia fadrí, educat i feiner, per a sortir amb fins seriosos. 717354.

Fadrina de 34 anys, ben garrida i amb estudis superiors. Vull contactar amb al·lot fins als 45 anys. Fadrí, feiner i formal per una relació seriosa. Crida'm al 719534.

Som una professora viuda de 50 anys. Som rossa, jovial, alta i molt simpàtica. Vull conèixer senyor alt, culte i formal per a formar una nova llar. Crida'm al 540586.

Vull conèixer senyora pèl-roig natural per mantenir relacions formals periòdicament. Som senyor solvent. 719534.

Pilot d'aviació de 48 anys, fadrí, alt, fort i ben plantat. Voldria entaular amistat amb senyora de 35 a 50 anys, que sia culta i formal. 717354.

Al·lota molt atractiva i cultivada desitja amistat amb senyora de 18 a 43 anys per a compartir la vida. Crida'm prest i ens coneixem. 719534.

Alt càrrec militar separat, molt simpàtic. Vol entaular amistat amb senyora culta i amorosa entre els 30 i els 45 anys. 717354.

Senyora ben plantada i ben jove desitja conèixer senyor per a relacions esporàdiques. 719534.

Fadrina de 56 anys, alta i atractiva. El meu problema és la soledat. Vull conèixer senyor amb la vida resolta per a relacions de parella. 540586.

Separada de 27 anys, alta i prima, amorosa i amb una bona feina. Vull mantenir relacions esporàdiques amb senyor solvent que me pugui ajudar. 717354.

Metgessa de 38 anys, guapa, divorciada i com és de suposar sense problemes econòmics. Vull formar una nova família amb senyor culte i comprensiu que sàpiga fer-me feliç. 717354.

Senyora jove i ben plantada. Som casada però visc vuit mesos cada any tota sola i vull conèixer senyor formal per a unes bones relacions. 719534.

Fadrina de 42 anys, guapa alta i elegant. Me vull relacionar amb senyor culte i solvent de 45 a 60 anys. No vull formar parella, només amistat. 717354.

Si ets una dona que vulgui entaular unes bones relacions amb una amiga, crida'm, te vull conèixer. 717354.

Metge de 43 anys amb negocis propis vol conèixer senyoreta culta i elegant per a relacions amb ajuda. 717354.

Estrangera atractiva i elegant sense problemes vol conèixer senyor alt, culte i amb futur, de 45-60 anys, per formar parella. 719534.

Som joves de color que ens volem casar i tenir fills amb senyoretas espanyoles. Som alts, cultes i atractius. 717354.

Metge especialista de 42 anys. Som casat i tenc un parell de negocis. Vull conèixer senyoreta elegant per a relacions periòdiques. 717354.

Vull contactar amb senyora entre els 25 i els 45 anys per mantenir una bona relació. Tenc una bona feina, només me faltes tu. 719534.

Senyora jove, atractiva i simpàtica, vull conèixer senyor interessant i de bona posició per a unes relacions amb ajuda econòmica. Ho necessito. 719534. Oficinista de 32 anys. Me vull casar amb al·lota amorosa i simpàtica. 719534.

Mallorquí de 58 anys. 300.000 pessetes mensuals. Necessito amor. Necessito senyora amable, sense vicis entre els 50 i els 60 anys. Crida'm prest perquè em trob molt sol. 717354.

Professor d'institut de 43 anys. Pis a Ciutat, vaixell al club. Separat sense fills. Vull refer la meua llar amb senyora de cultura mitjana, garrida i galatzona, femenina i ordenada. Tel. 717354.

Si estau sols,
veniu
i trobareu parella
Gran Prix Master
a la qualitat europea
Gabinet Matrimonial

Avda. Alexandre Rosselló, 13-3
Tel. 71 95 34 • Ciutat de Mallorca

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 kg, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... Cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, accept hàndicap físic. Escriure a: Apt. de Correus 41-46240 Carlet (València).

Fadrina de 34 anys. Som garrida, amable, i amorosa. Tenc ganes de fer-te feliç. 717354.

Separat de 30 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Vull formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. Cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, 63 anys, cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Vull formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. Entre 30 i 45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Vull conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys, cultura superior, amb molt de béns i estalvis, ben conservat, fort i sa. Vull conèixer senyora amorosa, culta i formal. 719534.

Viudo de 64 anys, xef primer d'hotel, cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agradós. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja, que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586.

Senyor alemany de 46 anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriuiu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriuiu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Fadrí de 40 anys, agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Vull amistat formar amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys, alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyor formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Vull conèixer la meua mitja taronja. 717354.

Divorciada, 39 anys. Hostessa culta, amable, amorosa i molt formal. Voldria refer la meua vida amb senyor formal. 717354.

Viuda 59 anys, bon físic, culta, casolana i bona persona. Tenc xalet, cotxe i un bon nivell de vida. M'agradaria trobar senyor senzill i bona persona. 717354.

Viuda de 53 anys, visc tota sola. Tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor de 55 a 65 anys que sia amant de la llar. 549534.

Fadrina francesa, 27 anys, alta i rosa. Guia intèrpret. Cent mil pessetes al mes i cotxe. Cerca home bo amb desitjos de casar-se. 71 9534.

Fadrina, 36 anys, professora d'EGB, bona presència, familiar i amorosa. Vull casar-me amb home culte, sense problemes i sense vicis de 36 a 43 anys. 717354.

Som una viuda de 61 anys, no tenc problemes familiars ni dels altres. Només tenc el desig d'entaular amistat amb un senyor formal per a un futur que ens interessi a tots dos. Estic ben conservada i som ben agradable. 540586.

Si per a tu el més important és l'amistat i no el físic de les persones, si t'agrada anar al cinema i a concerts o simplement conversar, vull que siguis el meu amic o la meua amiga. Jo sóc gai i tenc 29 anys. Apartat 892-07080 Ciutat de Mallorca.

Fadrineta aficionada a la música, al cinema i a les aventures, desitja conèixer un al·lot de 25 a 30 anys que tenguin les mateixes aficions. Fins seriosos. 717354.

Divorciada de 60 anys, estudis superiors, delegada d'empresa amb bons ingressos i sense problemes de cap classe; desitja refer la vida amb senyor culte. 717354.

Si estàs tot sol com jo, vine a veure'm. Som morena, molt guapa, amorosa i de gran cor. Tenc 28 anys. 719534.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, amant de la llar i de la natura. Desitja conèixer senyor formal. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Vull formar una família plena d'amor. Crida'm al 717354.

Fadrí de 22 anys, agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354.

Jove de 28 anys, tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tota càrrega, sense problemes econòmics. Vull conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Casat de 36 anys cerca dona per a compartir deliciosos moments. Convit a sopar dins un iot a alta mar. Trucau preferiblement els vespres, fins devers les dotze. Preguntau discretament per Toni. Tel. 299903.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amistat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat de correus 1.792. 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

Escorpi fadrí i seriós. Vull al·lota mallorquina, culta, guapa i catòlica de 35 a 45 anys. Jo en tenc 55. Enviar dades i foto a l'apartat 1.333 de Ciutat.

Intercanviem adreces de Penyes del Barça. Voldríem publicar coses del Barça i en català. M. Colom, Ramon Llull, 33-5-1. Castelló 12005.

Al·lota de trenta anys desitja amistat amb joves que tenguin sensibilitat per la cultura i l'art. Apartat de correus 1107-07080 Ciutat de Mallorca.

Mallorquí de 39 anys, estudis superiors, vull conèixer al·lota de similars circumstàncies. Escriure a l'apartat 211 (07080) Ciutat.

SERVEIS PROFESSIONALS

Home jove cerca feina d'ajudant a malalts o minusvàlids que estiguin a ca seva. 297067.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Home jove cerca feina de conrador o de vigilant de finca rústica prop de Ciutat. 297067.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·larí.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Zen-Shiatsu, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes/hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: **Ajuda Evangèlica dels Països Catalans**. Apt. de Correus 1.022. 12005 Castelló. Tel. (964) 207607 (secció d'ensenyament).

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Ro-meu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Primer llibre de poesia d'Aurora de Bindor, **Ade-siara murmura una fada**. El trobareu a la llibreria De Verd en Blau de Son Ferriol.

Historiador: agrairia qualsevol tipus de documentació sobre la Mallorca dels anys 1930 a 1940. Podeu escriure a l'apartat 211-07080-Ciutat.

Mestre s'ofereix per fer classes de repàs. Demanau per Bartomeu al telèfon 467931.

Front d'independentistes catalans, que creuen que treballar per Catalunya està per sobre de tendències i partidismes, ofereix butlletins de propaganda nacionalista. Escriuiu a l'apartat de Correus 5.531 - 08080 Barcelona.

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

MALLORQUINS!
MALLORQUINES!COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA!!

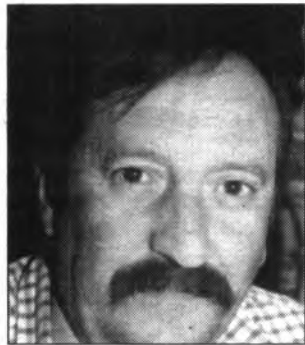
SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

L'ESTEL

ENQUESTA

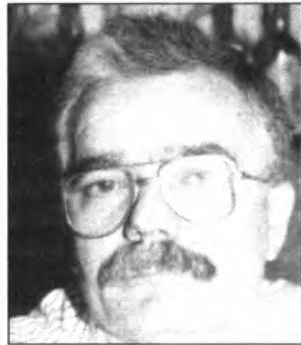
Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?

Baltasar Coll (Inca). Això és negatiu. Boicot als productes i entitats franceses.

Reyes Herrera (Inca). Molt mal fet! Boicot a tot lo francès.

Francesc Reina (Inca). Això no és bo per a ningú, però és especialment dolent per als polinesis. Boicot als productes i entitats franceses.

Joana Lliteres (Manacor). Fatal! Boicot a tot lo francès.

Jaume Planes (Inca). Mal fet! Boicot a França.

Aina Aguiló (Inca). Això és horrorós! No compraré res fet a França.

Margalida Solivelles i Rosa Llull (Selva). Hi estam en contra. Boicot als productes i entitats franceses, encara que anam amb un Twingo i no el tirarem.

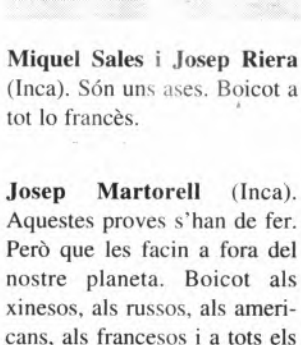
Antoni Gost (Inca). Això ho contamina tot. Convé fer-los boicot, als francesos, encara que només sia una temporada.

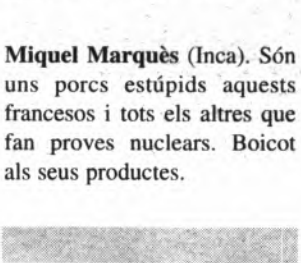
Antònia Horrach (s'Arenal). Ens ho contaminaran tot aquests francesos. Boicot als seus productes i entitats.

Francisca Riera (Inca). Hi estic en contra. Tot això mata. Boicot als productes i entitats franceses.

Miquel Sales i Josep Riera (Inca). Són uns ases. Boicot a tot lo francès.

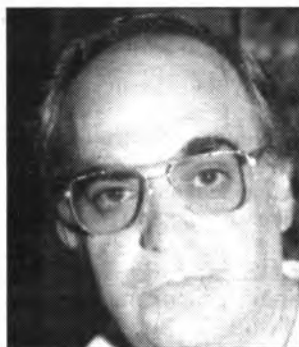
Josep Martorell (Inca). Aquestes proves s'han de fer. Però que les facin a fora del nostre planeta. Boicot als xinesos, als russos, als americans, als francesos i a tots els que facin proves nuclears.

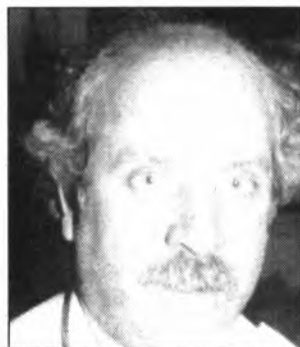
Miquel Marquès (Inca). Són uns porcs estúpids aquests francesos i tots els altres que fan proves nuclears. Boicot als seus productes.

Xisco Garcia (Inca). Fatal! Ho destrueix tot i ens destrueix a nosaltres. Boicot als productes i entitats franceses.

Joan-Baptista Saez (Inca). Mal fet. Ens destrueixen el planeta. Boicot a tot lo francès.

Sebastià Pastor (Inca). Uns malparits són aquests que comanden a França! Jo faig boicot als productes i entitats francesos i els meus amics també en fan.

Estel i Paco (Inca). Amb aquestes proves ens enverinaran a tots. Boicot a tot el que sia francès.

José Pinadero (Inca). Això pot provocar un desastre total. Boicot als productes i entitats franceses.

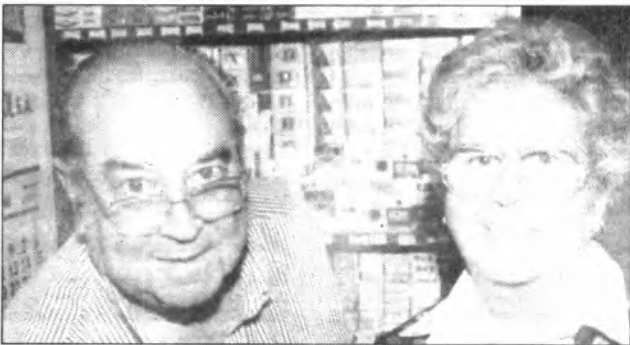
Miquel Requena (Inca). Han de menester matar aquests que fan això. Boicot als productes i entitats franceses.

Alfred Buades (Inca). Totalment en contra. Boicot als productes i entitats franceses.

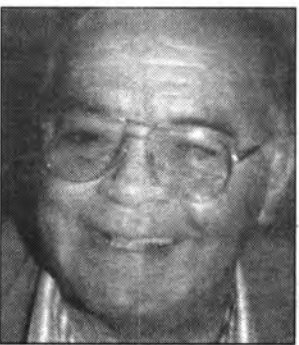
Montserrat Fontanet (Inca). Malament. Això produeix malalties i mata. Boicot a tot lo francès.

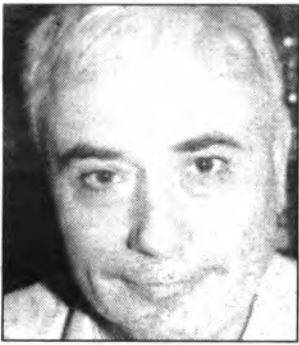
Matrimoni Palou-Ribes (Inca). No ens xoca gaire això. Boicot a tot lo francès.

Joanaina Munar (Inca). Mal fet. Ben aviat no podrem menjar res per la contaminació. Boicot a tot lo francès.

Joan Rosselló (el rei del botifarró). Són uns fills de puta, aquests que fan aquestes proves! Boicot a tot lo francès.

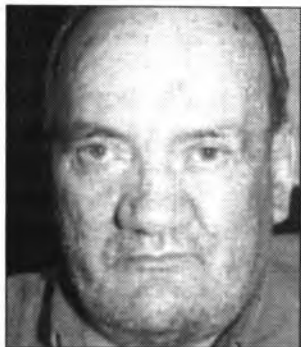
Manuel Osuna (Inca). No me fa cap gràcia. Boicot als productes i entitats franceses.

ENQUESTA

Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?

Antoni Quintana (Inca). Això mata. Produeix càncer. Boicot als productes i entitats franceses.

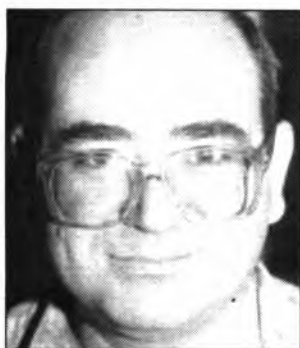
Francesc Barceló (Inca). Això és un desastre. Boicot a tot lo francès.

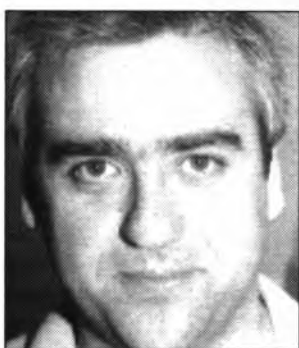
Maria Vidal (Inca). Malament. Ho destrueixen tot. Boicot a tot lo francès.

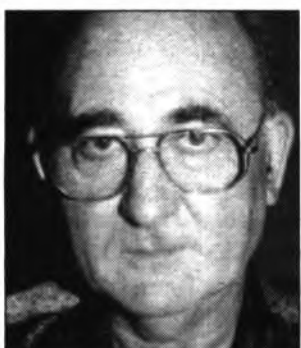
Assumpció Mayoral (Inca). Això és una desastre. Això mata. Boicot a tot lo francès.

Sebastià Torrents (Inca). Són uns animals! Boicot als francesos.

Josep M. Pérez (Inca). Malament. Contaminen el planeta. Boicot als productes i entitats franceses.

Guillem Pou (Manacor). Tot això ens afecta de manera negativa. Boicot a tot lo francès.

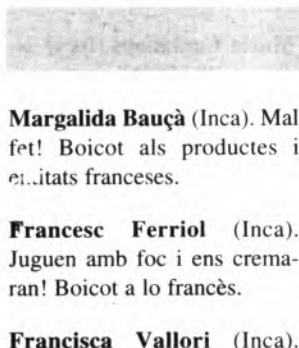
Matrimoni Vallespir-Rabassa (Inca). Haurien de fer coses perquè la gent visqués millor, enlloc de fer aquestes coses que maten. Boicot a lo francès.

Maria A. Lluís (Badia Blava). Es un crim contra la humanitat. Boicot a tot lo francès.

Joan-Carles Rabassa (Ciutat). Això mata la vida de la terra i ens mata a nosaltres. Boicot a tot lo francès. A Mallorca tenim de tot.

Margalida Bauçà (Inca). Mal fet! Boicot als productes i entitats franceses.

Francesc Ferriol (Inca). Juguen amb foc i ens cremaran! Boicot a lo francès.

Francisca Vallori (Inca). Horrors! Boicot a lo francès.

Jesús Sarrió (Inca). Malament! Boicot als productes i entitats franceses.

Mateu Ponç (Inca). Això pot fer malbé al planeta. Hem de mostrar el nostre rebuig a França.

Cristòfol Adrover (Inca). Això ho contamina tot. A més, és absurd voler demostrar aquest poder atòmic.

Jaume Llopart (Inca). Això és pesta! Això mata! Boicot als productes i entitats franceses.

Antònia Llobera (Inca). Totalment negatiu. Boicot a tot el que sia francès.

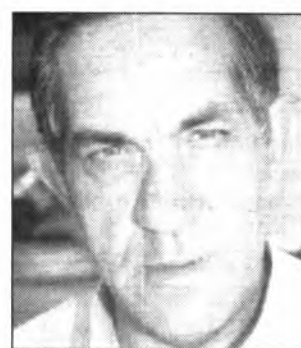
Catalina Pons (Inca). Estan sonats. Boicot a tot lo francès.

Manuel Homs (Inca). No hi ha dret que contaminin la terra. Boicot als francesos.

Francisca Pons (Inca). Totalment en contra. Jo som ecologista. Boicot a tot lo francès.

Joan A. Ferrari (Inca). Totalment en contra. És el pitjor que es pot fer. Boicot a tot lo francès.

Josep M. Vaquer (Felanitx). Això contamina. Boicot a lo francès.

Maria-Magdalena Aguiló (Ciutat). Fatal! Boicot total a tot lo francès.

José Leiva (Ciutat). Això és fatal per a l'ecosistema. Boicot a lo francès.

Andreu Parcerises (Ciutat). És una barbaritat. Boicot als productes francesos.

Antoni Mesquida (Manacor). No m'agrada això. Boicot als productes francesos.

Propietaris de Leady (Badia Gran). És horrorós. Boicot a tot lo francès.

Regula Kammerer (Son Rapinya). Això és molt greu perquè mata. Boicot a tot lo francès.

Pau Worsfold (Inca). No és bo per al nostra planeta. Boicot a França.

Joan Ferrer (Inca). Això mata. Boicot a França.

Jaume Prats (Inca). Això és un suïcidi. Boicot al francès!

Vicente Castilla (Inca). Mal fet! Ho maten tot. Boicot al francès.

Marta Campins (Ciutat). Fatal! Boicot a França.

BOICOT

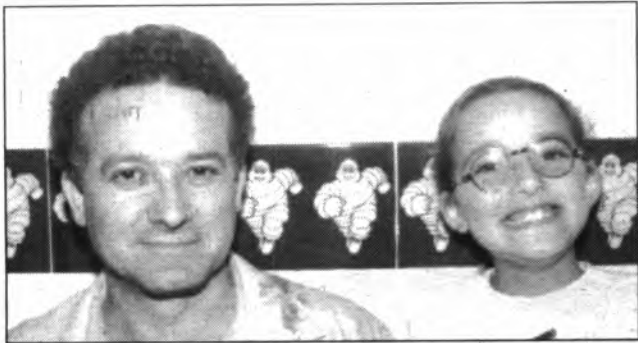
ALS PRODUCTES FRANCESOS

COTXES. Citroën, Peugeot-Talbot, Renault.
SUPERMERCATS. Alcampo, Continente, Pryca.
CRISTALLERIA. Alcolor, Alcopal, Arcoroc, Cristel, Cuisinox, Duralex, Rondo, Pyrex.
BEGUDES. Armagnac, Bardinet, Benedictine, Cognac Martell, Cointreau, Courvoisier, Grand Marnier, Hennessy, Kronenburg, Marie Brizard, Napoleon, Patxaran Olatz, Paxaran Zoco, Pernot, Remi Martin, Ricard, Rom Negrita, Savinsa, vins francesos.
LLET I DERIVATS. Babybel, Danone, Dan Up, Delifru, Duhl, Gelats Miko, formatges: La vaca que rie, Caprice de Dieux, Presidor, Brie, Pleisir de France, Petit Suisse, Camenbert, Rondele, Souette. Llets: Bridel, President, Reverend, Syrtor, Yoplay.
ALIMENTACIO. Xicòria Leroux, Chamois d'Or, Chaumes, galetes Delacre, galetes Saint Mitchell, galetes Príncipe Lu, galetes Graffiti, pèsols Casagrain, Sant Albrey, xocolata Poulein, xocolata Lint.
PERFUMERIA. Amer Picon, Briseis, Chanel, Claris, Fler a Flers, Gel Mussel, Guy Laroche, Hermes, Jacop Delafont España, Rochas, Royal Ambre.
ALTRES INTERESSOS. Banque National de Paris, Credit Lyonnaise, Michelin, Air France, Neu Aerodinàmica SA, General Biscuits SA, Pronda, productes Bic, bicicletes Gitane, Ives Rocher, Mavic, Sonoclor TV, Metal Mazda. Material elèctric: Legrand, Cartier, Pechiney. Label rouge, Vinidor, SA de Fibras Artificiales, Sociedad Española de Oxígeno, Seguros Gan, Société Général de Banque, Santi Cobain (Duralex), Paribas, Havas, Rhodes-Poulenc, Usinor, Sacilor, Vap Seguros, Mare Nostrum, AEG Seguros, Lyonnaise España, Tubo Fabrega SA, Fichet, La Prevision Hispalense, Darmart SA, La Paternal Seguros, Golf Palalto, Moulinex, Tefal, La Redoute.

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Pau Diaz amb la seva hereva (Inca). Mal fet. Aquí tot ha d'esser en mallorquí. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. El que pertoca és votar partits mallorquins: PSM o UM.

Família Simonet-Bennàsser (sa Pobla). Injust. Aquests que comanden no ens estimen. Partits mallorquins hem de votar.

Jerònia Carbonell (Inca). És ben trist això. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. El PSM hem de votar.

Paula Blanco (Ciutat). Això no pot esser. Això és Mallorca. PP i PSOE no ens estimen. Partits nacionals mallorquins hem de votar.

Psalm contra el maliciós i provocador Alejo Vidal Quadras «àlies Dràcula»

El presidente del PP catalán, Alejo Vidal-Quadras considera que «en la tarea de civilización de opciones algo montañesas, como Unió, Aznar ha asumido la tarea evangelizadora y a mi me corresponde aplicar la reducción contundente». Vidal-Quadras opina que Trias de Bes «sufre un linchamiento fruto del resentimiento de CDC». (ABC)

Déu meu, en Qui tast la glòria, no calleu que boques malvades i traïdores (el PP [«catalán»])

de gent injusta parlen contra mi sense fonament amb mots maliciosos per totes bandes, em combaten sense motiu... (i diuen:) «Anomenau-li un jutge injust [(Madrid)]

que tingui l'acusador per tota defensa. Que surti culpable en el judici i la clemència li sia negada. Que sa vida sia ben curta, i un altre ocupi els seus càrrecs. Que sos fills quedin orfens i sa muller resti vídua, que se'n vagin a pidolar voltant el món, i fins dels casalots enrunats els foragitin...» Tal sia la paga del Senyor als qui així m'acusen (Trias de Bes i Alejo) i dels qui malparlen contra mi i em volen mal (els botiflers).

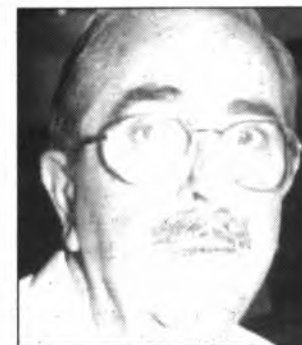
Però vós, Senyor, Sobirà meu, afavoriu-me a causa del nom vostre, allibereu-me, per vostra bondat compassiva, jo só un pobre desgraciat, i mon cor se sent ferit dins de mi... He vingut a ser el tema de llurs burles quan em veuen fan escarni bellugant el cap i em miren amb aires de mofa. Ajudeu-me, defenseu-me, Senyor Déu meu, salveu-me per ta bondat, per l'amor que em teniu... Ja poden maleir si Vós beneïu. Que quedin confosos i avergonyits els meus enemics, i el teu servent

se'n pugui alegrar! Que els meus acusadors (l'ABC i cia.) quedin penjats d'ignomínia, vestits de confusió (com el PSOE) i que els cobresqui un mantell de vergonya. Regraciaré el Senyor de boca plena, A més de dir, enmig de gran gentada, El lloaré, perquè es fa defensor del desvalgut (colomitzat) per salvar-lo dels qui el volen perdre (els [renegats]). Psalm 108-109

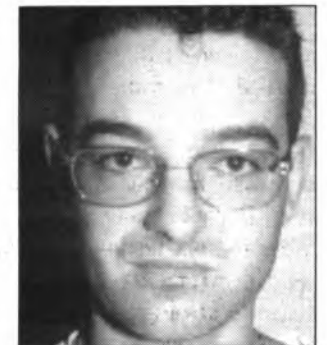
Alegre i decidit se sent mon cor, Déu meu, tocaré i entonaré psalms, cantarà el meu cor, la glòria. Desperta, arpa, cítara, lira meua, que vull desvetllar l'aurora! Us lloaré enmig dels pobles, Senyor, us cantaré davant les nacions, perquè la vostra bondat és més alta que els cels, la vostra lleialtat arriba fins als núvols. Eleveu-vos, oh Déu, cel amunt, i ompliu la terra de la glòria vostra! Per tal que els vostres amics (catalans) sien alliberats, que la vostra dreta ens salvi, responeu-nos! Al seu santuari Déu ha dat un oracle: «Com m'alegraré! Repartiré Siquem, amidaré la vall de Socot! Meu és Galaad, meu Manassès, Efraïm és el casc del meu cap. Judà el meu ceptre, Moab el gibrell on em rent, Edom em guarda les sandàlies, crid victòria sobre filisteu» (l'espanyolisme). Qui em conduirà a la ciutat forta? Qui em guiarà fins a Edom? Sereu vós, Déu, vós mateix, qui ens haves rebutjat i ja no sorties amb els nostres exèrcits? Auxiliau-nos contra l'enemic (Alejo i cia); car el socors dels homes és inútil. Vencerem amb Déu, Ell esclafarà els enemics (Alejo i ABC). Psalm 107-108 Ω

Antonio Jiménez (Inca). No es justo! Se está matando la lengua mallorquina y de esto tienen la culpa los que mandan. Hay que votar UM.

Bartomeu Esteve (Vivero). Això no està bé. PP i PSOE, res; UM hem de votar.

Josep Córcoles (Inca). No és just! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. És clar que hem de votar partits mallorquins: UM o PSM.

Jaume Marí (Ciutat). Molt malament. Van a la seva, aquests del PP i del PSOE que comanden. UM hem de votar.

Jaume Sureda (Manacor). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Només estimen els doblers.

Maria Cantallops (Inca). No és just. PP i PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Arnau Seguí (sa Pobla). Injust. Ni el PP ni el PSOE ens convenen. Jo vot PSM.

Joan Oriol (Inca). Injust. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE. UM o PSM hem de votar.

Antoni Palmer (Inca). Injust. No gaire ens han estimat aquests que han comandat fins ara. Pareix esser que amb el president Soler ha entrat una nova sensibilitat en aquest tema.

Àngela i Catalina (Inca). Molt mal fet. Aquests que comanden volen matar la nostra llengua. Ens hem de posar forts i fer el boicot als mitjans forasters. Hem de votar UM, PSM o ERC.

Miquel i Joan (Inca). Injust! La culpa és dels qui comanden a Madrid, es diguin González o Aznar. El president Soler té un talent molt més favorable a la llengua que no tenia en Canyelles. De totes maneres, convé votar partits mallorquins.

APARADOR DE LLIBRES (Novetats)

Robert J. Waller, **Els ponts de Madison County**, Ed. Columna, Barcelona 1993. Tot i anar per la catorzena edició en la traducció catalana, *Els ponts de Madison County* és un llibre del qual se segueix parlant per l'estrena de la seva versió cinematogràfica, ja a les pantalles de Ciutat. Quan fa uns anys, Robert J. Waller, va veure publicat *Els ponts...*, el seu primer llibre, no podia imaginar-se que al cap de tan poc temps se n'haurien venut més de 10 milions d'exemplars arreu del món. Es tracta d'una novel·la curta que pot llegir-se d'una estirada, on es narra la història entre un fotògraf madur, Robert, rodamón i aventurer, que arriba a una petita localitat d'Iowa, on coneix una mestressa de casa, Francesca, avorrida de viure la rutina diària d'un matrimoni quasi perfecte. Ambdós s'enamoren i durant quatre dies viuran quelcom més que una història d'amor, donaran sentit a tota una vida. És una història senzilla i amb un cert regust de ranci, amb un xic d'ideologia conservadora per la visió que dona de la família. Tot i així és un llibre que pot llegir-se. (A.R.M.)

ΩΩΩ

Guy de Forestier, **Queridos mallorquines**, R. i J.J. de Olañeta, Ed., Palma 1995. Llibre insultant en què el colonitzador espanyol, Carlos García-Delgado Segué, mira els mallorquins amb la mateixa commiseració i fums de superioritat amb què un colonitzador francès mira els nadius polinèsis de Tahití. García-Salgado, un arquitecte foraster que tot i que fa més de 40 anys que viu a Mallorca, no xerra en mallorquí, ha escrit un llibretxo molt superficial que no va més enllà dels quatre tòpics putrefactes que des de Georges Sand a Santiago Rusiñol circulen sobre els mallorquins. (J.S.)

ΩΩΩ

Joan A. Oriol Dauder i Joan Oriol Giralt, **Diccionari de figures retòriques**, Llibres de l'Índex, Barcelona 1995. Diccionari complet de les figures d'estil i de recursos expressius, tots ells il·lustrats amb d'exemples de la nostra literatura. Llibre molt útil per als estudiants, professors i qualsevol lector interessat per la llengua i literatura. Una obra que enllaça amb la tradició d'estudis de retòrica en català pràcticament interrompuda des del Barroc.

Joaquim-Maria Bartrina

Joaquim-Maria Bartrina va nèixer a Reus l'any 1850 i va morir als 30 anys a Barcelona. Tot i la seva mort tan matinera, va deixar algunes poesies de gran força i profunda meditació. Avui transcrivim la titulada «Epístola», però només alguns fragments a causa de la seua extensió.

Aquest poema és una crítica implacable de les misèries morals d'aquell i de tots els temps, en una societat egoista i curta de mires que camina irreversiblement cap a la seua autodestrucció:

«Renoms brillants se fan amb falses glòries,
com amb cartró daurat se fan cuirasses,
i de lluny tot és or, al curt de vista.
Vergonyós i modest, s'amaga el mèrit,
i atrevida s'eleva la ignorància;
és com el que poc pesa en la mar sura,
però només a la fondària hi ha perles.

«Altres n'hi ha que homes de bé pertot arreu se diuen,
i, per debilitat, del crim són còmplices
i el miren indiferent. Lligar no saben
la causa amb els efectes, i no veuen
que el mal d'altre en el seu pot transformar-se.
Tranquil mira el pagès que els boscos talen;
no s'hi oposa: al revés, se n'aprofita;
però poc temps després les pluges vénen,
i a la muntanya l'aigua res no detura,
i corre munts avall, i els rius desborda,
i els camps inunda... i el pagès ofega!

«Amb la seua estranya indolència i apatia
els uns, amb la seua malícia els altres, deixen
o fan que la mentida en este món regne.
Però els jòvens, què diuen? Si és l'egoisme
qualitat sols de vells, com no es prepara
a transformar-ho tot, en bé dels pobles?
Què fa almenys del jovent la part més alta,
la part que pels seus títols o fortuna
ha de donar exemple a les demés?
Vestit amb la llibrea de la moda,
ridícula com sempre en els seus capritxos,
ací en teniu un d'ells. Del seu cap cuida
molt més el perruquer que no el catedràtic,
amic de ballarines i toreros;

entre visites, jocs, passeigs i teatres,
no té temps per pensar: treballa sempre...
... I on és el poble?

La multitud de gent que alegre xiscla
i a la plaça de bous té l'Ateneu?
És la que per carrers i places corre
«Visca la llibertat!» cridant contenta,
i és esclava, primer, de la seua ignorància,
després, de les passions seues, després dels ídols
que, per demà cremar, avui alça.

«I no hi haurà un remei? És per ventura
un cercle de progrés, que ara ens retorna
després d'haver passat segles gloriosos,
al primer estat salvatge d'on vam eixir?
L'home, que per unir els llunyans pobles
ha fet esclau el llamp, no podrà un dia
ajuntar la distància, avui immensa,
que hi ha entre el cap i el cor?
No podrà treure, com el carbó el diamant,
de l'egoisme l'amor, per posar-lo a la seua corona?
Tant de bo que així fóra! En tal cas serien
els homes, homes, i les dones, àngels.
Per ara no ho són, però. Si alguna pura
idea de virtut tenen, de seguida l'esborra
l'egoisme que va creixent, i els seus efectes
van semblant-se als d'un incendi,
al qual el fum embruta allò que el foc no crema».

Efectivament, la insolidaritat i l'egoisme tanquen el cor i embruten el cap. Però això és perquè els problemes del món són molt grans i la voluntat de comprendre i de servir de la gent prou escassa. «Qui estiga bé que no es manegue» ha dit la vella filosofia de l'egoisme, arrelada com les males brosses.

És cert que qui confia en altres, sol ser molt decepcionat, perquè escrit està: «Maleït l'home que confie en l'home, però enhorabona el qui confie en Déu», en els seus manaments i provisió.

La conseqüència lògica de confiar en altres és la decepció, i més endavant l'egoisme. L'únic camí és confiar en Déu, demanar-li, i ajudar els altres a continuació, per tal que la nostra fe no siga vana i inútil.
Ricard Colom Ω

SUGGERÈNCIES DE L'ESTEL

Ens acostam a la Diada de Mallorca, el 31 de desembre, que commemora la nostra arribada (la dels nostres padrins, evidentment) amb el rei en Jaume. Des de l'ESTEL ens preguntam per quin motiu la manifestació del vespre no es fa oficial. Ara, quan presideix el CIM M. Antònia Munar, d'UM, i la responsabilitat de la Comissió de Cultura és de **Damià Pons**, del PSM, seria un bon moment per fer una convocatòria oficial. Els símbols són importants i el 31 hauria de ser tan popular com l'11 de setembre al Principat. Més i tot, perquè a Mallorca celebrem la nostra victòria.

ΩΩΩ

Ara és temps de menjar caragols i caragolins. Anau vius a cuinar-los sense saber la seva procedència perquè avui en dia moltes parets, marges i voreres estan tractats amb herbicides molt verinosos.

ΩΩΩ

No us perdeu la Fira del Dijous Bo d'Inca.

ΩΩΩ

Si voleu fer una alfàbia d'olives trencades mallorquines ara és l'hora. Ací teniu els bons consells d'en **Senisu** de Manacor: molt de fonoll, una llimona trossejada, un codony, dues closques d'anou verd i molts bocins de garrova que és el que les fa perdre el gust agre.

ΩΩΩ

Un lloc recomanable per fer un bon pa amb oli en un ambient agradable es diu **Es Pinzell**.

ΩΩΩ

Mallorquins! Mallorquines! Acudiu al Museu de Mallorca! Podreu veure, de franc, els bous de Costitx! Ara és el moment d'anar-hi amb els vostres familiars i amics. Organitzau visites col·lectives d'escoles, grups d'esplai, associacions esportives...

ΩΩΩ

La temporada de tardor de **Teatre del Mar** ofereix les següents obres: *Twist & Txékhov* per Iguana Teatre (8 novembre - 3 desembre); *El perquè de tot plegat* per Capsigrany (7 - 17 desembre); i *Quan els paisatges de Cartier Bresson* per Morel Teatre (22 desembre - 7 gener). Més informació al telèfon: 24.62.00.

1. QUÈ LLEGIU? 2. QUIN LLIBRE RECOMANAU?

Planas Sanmartí, periodista:

1. *El món de Sofia*, de Jostein Gaarder, Ed. Empúries.
2. *Vés on el teu cor et porti*, de Susanna Tamaro, Ed. Seix Barral.

ΩΩΩ

Mònica Pastor, funcionària

1. *El baró Rompent*, d'Italo Calvino.
2. *Paula*, d'Isabel Allende.

ΩΩΩ

Pere Rotger, batle d'Inca:

1. *Poesia Completa* de M. Costa i Llobera editada per la Conselleria de la Funció Pública.
2. *Aventures per mar*.

ΩΩΩ

Antoni Llompart, arquitecte:

1. *Dins el darrer blau*, de Carme Riera, Ed. Destino.
2. *Mossegades*, de Jaume Sastre.

LLISTA DE VENDES

1. *Els ponts de Madison Country*, Robert James Waller, ed. Proa / Columna.
2. *El món de Sofia*, Jostein Gaarder, ed. Empúries.
3. *Vés on et porti el cor*, Susanna Tamaro, Seix Barral.
4. *Estimadíssim amor meu*, Françoise Giraud, ed. la Campana.
5. *La gran dormida*, Raymond Chandler, Cua de palla, ed. 62.
6. *El vigilant al camp de sègol*, J.D. Salinger, ed. Empúries.
7. *Pasta Gansa II*, Diversos autors, Quaderns Crema.
8. *L'illa de maïans*, Quim Monzó, Quaderns Crema.
9. *Joana E.*, Mª Antònia Oliver, ed. 62.
10. *Primer llibre de Bloomsbury*, Miquel Martí i Pol, ed. 62.

Per fer aquesta llista s'han consultat les següents llibreries: **Embat**, **Quart Creixent**, **Aloma**, **Llibres Mallorca**, **Jaume de Montsó** i **Espirafocs** (Inca).

FORA OCUPANTS

PALESTRA ★

Gloses

Història de Mallorca

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Els moros, tots professaven sa seva religió, amb una grossa passió tots ells molt la defensaven; a Déu ells tots adoraven amb tot el seu interès, en un ordre feligrès, quatre vegades resaven.

Tot un mes ells dejunaven per poder pujar en el cel, on hi havia pa i mel, els profetes *inculcaven*. Aquells que no és dedicaven a complir la santa fe, a l'infern de bon de ver de cap avall davallaven.

Amb una fe tan rebecca estaven fanatitzats, un dia a l'any, tots plegats partien cap a la Meca. Encara avui se respecta aquesta vella tradició, és moro té vocació: en això tots donen cleca.

Moltes terres conquistaren es moros en aquell temps, varen ésser ben prudents: a sa vida, respectaren. A lo que ells obligaven a pagar tots els tributs, en això eren molts justs perquè ningú perdonaven.

Un valí varen posar per posar-hi més control, com que era poc es redol així ho van acordar. Es califa es destinà quan hi havia molta terra, això s'usava en sa guerra, de grau solia augmentar.

Com emperador obrava el Califa en aque'l temps, home de coneixements per dirigir se cercava. Com a rei se l'adorava, dotat de dones d'harem, totes vivien amb ell, ses més guapes reclutava.

De caïds assessorat per ajudar a fer justici,

el duen en es suplici tot aquell que hagués faltat. Tothom estava obligat a creure bé l'escriptura, deien que era lletra pura que Déu havia dictat.

Es moros en aquell temps eren es mes rics del món, de fet a tots mos confon que sofrissin tal revés una gent de molt progrés que de fet ho demostrà: sa terra bé cultivà sembrant arbres en excés.

Sa terra bé arreglava perquè pogués produir, arròs hi van sembrar-hi, també bon blat i civada; sa canyamel abundava, tota casta de bestiar, no és estrany; de carn i pa tota se gent s'atipava.

Mallorca era un jardí brillava per tot redol, la rosa dava consol de veure dins gran jardí; dins jardí se va exhibir es moro en aquell temps, de fet, eren unes gents molt, molt dignes d'aplaudir.

Eren uns bons artesans en tota fabricació; duien sa pretensió en l'or i els diamants. Amb això adornaven tant que n'era tot virgueria de gent que molt presumia de dur-ho al coll, penjant.

Teixits fabricaven fins tots brodat amb un fil d'or, que era de bo allò per encisar es fadrins. Cobertors de molts d'estils per ses parets adornar, an això se dedicà ho aprengueren dels padrins.

Ells també saberen fer unes màquines ben precises, amb els pins de bones mides d'ells en treien bon paper.

Bones biblioteques també els moros se muntarien, mesquites aixecarien *forrades* de rajoler.

Les parets ells adornaven de marbre ben resplendent, a sa terra competent de marbre blanc la folraven. De catifes se tapaven per no haver de patinar; ses esclaves a ballar quan el califa ho manava.

Les parets ells esculprien d'un or molt ben refinat, tot sortia brillantat, per això molt presumien. Arabesc ells li dirien a un palau fet tan fi, envoltat de jardí l'olor del roser sentien.

La seva religió no els permet les estàtues, tot s'adorna amb arcades, això és la tradició; de marbre de tot color amb les seves claraboies. Aquestes són formoses coses que causen sensació.

Se dones eren lluitades se pot dir en aquell temps; eren ordres competents de dur ses cares tapades. Eren molt apreciades dels homes forts se pot dir, ja se va molt presumir de trobar-les ben verjades.

Se tenia facultat a s'home en so casar-se segons era el seu poder de dones fer-ne lligat; estava autoritzat a tenir quatre o cinc dones i triava ses més bones per quedar ben embafat.

Se religió exigia cada dia banyar-se, això era el seu de ver, per això tot se complia. Un bon perfum desprenia home i dona en aquell temps, per això molts pretendents aquella olor cridaria.

Sa musica se practicava i també se poesia el qui facultat tenia, sa gent molt ho admirava. Bona vida se passava, tot eren diversions, amb honors i amb pendons el públic ho adornava.

D'aquesta manera anava Mallorca el segle tretzè. De lo que després vengué, d'això no se confiava.

Un mal temps li augurava que mai s'ho havia pensat visquent tan ben recreat s'ensurt que li esperava.

A Catalunya començava una nova direcció amb una grossa ambició, aquest fet, se comentava. El rei En Jaume governava dins el regne d'Aragó, sentia molta passió i en sa guerra somiava.

En aquell temps se lligà Catalunya amb Aragó; feren un impuls major que tot lo món admirà. Se volia demostrar el rei En Jaume Primer, un molt expert cavaller que se feia respectar.

El rei En Pere regnà a dins es catolicisme, el Papa, en proselitisme, a ell el va coronar; contra França va lluitar passant la Ciutat d'Albí; als quaranta anys va morir i el petit Jaume deixà.

El mil dos-cents vuit nasqué a Ciutat de Montpeller un nin ros, garrit i bell, amb nom de Jaume Primer. Gran alegria hi hagué, sobretot per part de mare, ella ja ho augurava que seria un gran guerrer.

En aquell temps hi havia moltes de revolucions, els ric de les grans regions els terrenys ell pretenia. Quan ell poder posseïa ja volia conspirar i algaravia armar reclamant lo que volia.

El seu pare va morir quan ell molt petit seria, sa gent rica que hi havia volia molt presumir. Tothom obria camí en pensar molt diferent, cada moment descontent que se deixava sentir.

Quan deu anys ell va tenir ja va entrar en combat, era un jove arriscat, valent, no tenia fi. Sempre perseguia un fi de deixar les coses clares, a totes ses algarades les volia aclarir.

Per descendència deixar an es tretze anys el casaren, Leonor de Castella el lligaren per s'ordre *garantitzar*. En aquell temps molt s'usà molta d'insurrecció, aquell qui tengués valor ja pensava en provocar.

En tota sa joventut el rei ho pacificava i de fet estudiava amb se seva gran virtut, perquè era molt agut i tenia molt bon cor; «no vos en riureu de jo quan tendré el pit pelut!»

I així tot va succeir, complí la seva missió sufocant revolució, ric i molt fort se sentí. En això va reeixir i el seu domini amplià i ja tot d'una pensà a Mallorca conquerir.

El rei En Jaume tenia totes ses grans qualitats; valent, plantat i molt alt, ros i amb dents que embellia. Un esperit posseïa de valent i lluitador; un gran cavaller d'honor, que només vint anys tenia.

El rei molt s'entretenia a ses ciutats visitar per mirar de *solventar* es problemes que hi havia. Això mai oblidaria per tenir-hi interès, era homo de gran procés, an això s'inclinaria.

Una cosa que entona amb sos amics passejar, varen anar a dinar un dia a Tarragona. Molts de pics acaba en broma i En Pere Martell parlà que a dins la tranquil·la mar d'or hi ha una corona.

Aquest Pere Martell era capità i home ric, tenia lo seu desig, de vaixells, una filera; tenia grossa quimera per ses coses de la mar, el poder mercadejar era sa festa primera.

A Mallorca havia estat ell unes quantes vegades; hi havia tantes monades que el tenien captivat; un terreny ben adequat per sembrar qualsevol cosa, de fruita, pinar i rosa, de tot esta adornat.

El rei s'entusiasmà quan va sentir se riquesa, va reunir sa noblesa i aquest cas els va exposar: no hem de deixar de mà aquest nou descobriment, era un home intel·ligent s'ho va ben estudiar.

A Barcelona va anar i féu reunir les Corts, s'hi varen aplegar molts de s'assumpte es parlà; allà se van concentrar bisbes, abats i noblesa, jutges de sa reialesa, cap de gros no en va mancar.

De la llibreta *Història de Mallorca* d'en Climent Garau i Salvà (continuarà) Ω

A primers de gener L'ESTEL de Mallorca

fa **15** anys.

El dedicarem a s'Arenal de Mallorca, lloc on va néixer.

També farem un sopar per commemorar-ho, costarà 2.000 ptes.

Informau-vos al 26 50 05

Lloguer o compra de Bon sossec S.A. per part de l'ajuntament de Palma

Legalment innacceptable, èticament rebutjable, socialment perjudicial

— Un error subtil de bon principi: s'inicia l'operació de lloguer d'unes instal·lacions hipotecades AMB L'ESTIMACIÓ D'AL·LEGACIONS QUE FA EL SR. BATLE, COM A BATLE.

— Si s'arriba a demostrar que és una operació il·legal, les possibles responsabilitats jurídiques i econòmiques ¿damunt qui han de recaure, concretament: damunt EFMSA, damunt el PLE DE L'AJUNTAMENT, o damunt els regidors-accionistes que hi han donat suport?

— Incidència en un altre Ajuntament, el de Marratxí
— Discriminacions entre la ciutadania
— Doble acció temerària: lloguer/compra d'unes instal·lacions hipotecades i en suspensió de pagaments, i abandó del projecte inicial d'una ampliació del cementeri que ja ha començat.

— Fer befa, enriure's d'una llei que propugna més control i transparència i que combat embulls

— Allò que com a particulars no faríeu —perquè seria massa temerari—, i que com a Regidors no podeu fer —perquè la llei de contractes vos ho impedeix—, ¿voleu fer-ho com a accionistes de l'Empresa Funerària Municipal de Palma? ¿què poc estimau l'empresa funerària! i ¿què poc estimau Palma!

— Si el PP creu que es tracta d'una operació tan bona per a la ciutadania, que tregui fora qualsevol casta de precipitació; no fos cosa que, com que els extrems es toquen, aquesta operació arribàs a ser qualche dia tan tremendament perjudicial que no se n'arribi a veure cap casta de sortida.

A qui van adreçades les al·legacions? Al Sr. Batle

Qui estima les al·legacions? El Sr. Batle

Qui mana que EFMSA llogui les instal·lacions? El Sr. Batle

Qui convoca la Junta General d'EFMSA? El Sr. Batle

Qui conforma la Junta General i qui pren la decisió? Els 29 Regidors de l'Ajuntament de Palma.

Qui ha de pagar el lloguer o la compra? EFMSA o l'Ajuntament?

Qui ha de pagar el costosíssim manteniment? EFMSA o l'Ajuntament?

Qui hi haurà d'afegir duros, quan es vegi que no són suficients? EFMSA o l'Ajuntament?

Qui haurà de resoldre els litigis que s'hi puguin produir? EFMSA o l'Ajuntament? Cecicli Buele i Ramis Ω

«Interrogant»

Perquè temeu la mort si el que feim avui no és viure?
Si venim en aquest món no hi som venguts per riure.

Tothom a l'hora de néixer duu escrit a la carena la data i l'hora en la qual del nostre infern passaren a la pau eterna.

Per què temeu aclucar els ulls si això d'aquí és com anar-se'n morint un poc cada dia?
De què serveix amuntegar riqueses sense poder fruir-les?

Per què l'hem de témer tant a la Formosa Dama?, si n'és l'única companya en qui podem confiar?

Quan siem en calaixera, de la mà ens portarà vers formosos paradisos plens de repòs i de pau, allà hi canten els ocells els xiprers s'alcen al cel.

Per què teniu tant temor a aquesta gentil xicota? Ella sols pot deslliurar-nos del feixuc pes de la creu que sofrim en aquest món.

En Vicenç de son Rapinya Ω

Malifetes dels P.P.istes

ES GALL

Jo puc recórrer mil móns, sit tenc cames i si visc, i no veuré fent cançons un altre pou sense fons com el del «Capital Risc», que a Bon Sossec mil milions ha perdut del nostre fisc.

Malament estàs, si ets pobre, molt més pitjor que si tens; aquest Govern sempre cobra, tan si et falta com si et sobra. i, en 'ver cobrat, en fa fems.

De les tombes d'allà endins, pels milions perduts, se sap, si fas uns càlculs ben fins, que tocarà als mallorquins dos mil pessetes per cap.

I a Ca'n Sales en ruïnes, tal com un i dos són tres, per incúries supines s'hi han perdut, quines [pamplines!], cinc cents milions, com si res.

El Govern que els doblers tiri del poble no té perdó;

quan en despeses no es miri, convé que el poble se giri a un altre administrador.

Mes els doblers no se tuden, romanen a un sol redol; sota mà de compte muden i els mateixos sempre ajuden... L'oli va on qualcú vol.

Per això hi ha tanta multa per omplir aquests sarrons; però en Rodríguez s'indulta a si mateix i té oculta la multitud d'infraccions.

En Rodríguez té una bua de multes i deutes seus; però pegà una gran fua per fer recular la grua que duia el cotxo a Son Reus.

Ell, vingut d'una altra terra, de la nostra bé se'n fot; mira per a ell i ens fa guerra, foraster xerra que xerra i en mallorquí, ni un sol mot. Ω

L'ESTEL de Mallorca

Sa pedrera de son Ferragut

Es lloc de son Ferragut, dins el terme de sa Pobla, jo vos vull fer aquesta cobla amb un sentiment agut.

Aturem tots sa pedrera que se menja sa muntanya, produeix cosa estranya a molta de gent poblera.

Si entre tots no l'aturam ben prest se l'hauran menjada, amb aquesta mossegada tota se l'acabaran.

Un pinar de gran bellesa que els poblers tots admiram, i si no mos imposam perdrem la nostra riquesa.

Aquest preciós paisatge d'esponerosa pinada, el destrossa sa pedrera i fa mal bé el paisatge.

Per la nostra deixadesa, per no cuidar el nostre entorn, si no ens desxondim dejorn fotran la naturalesa.

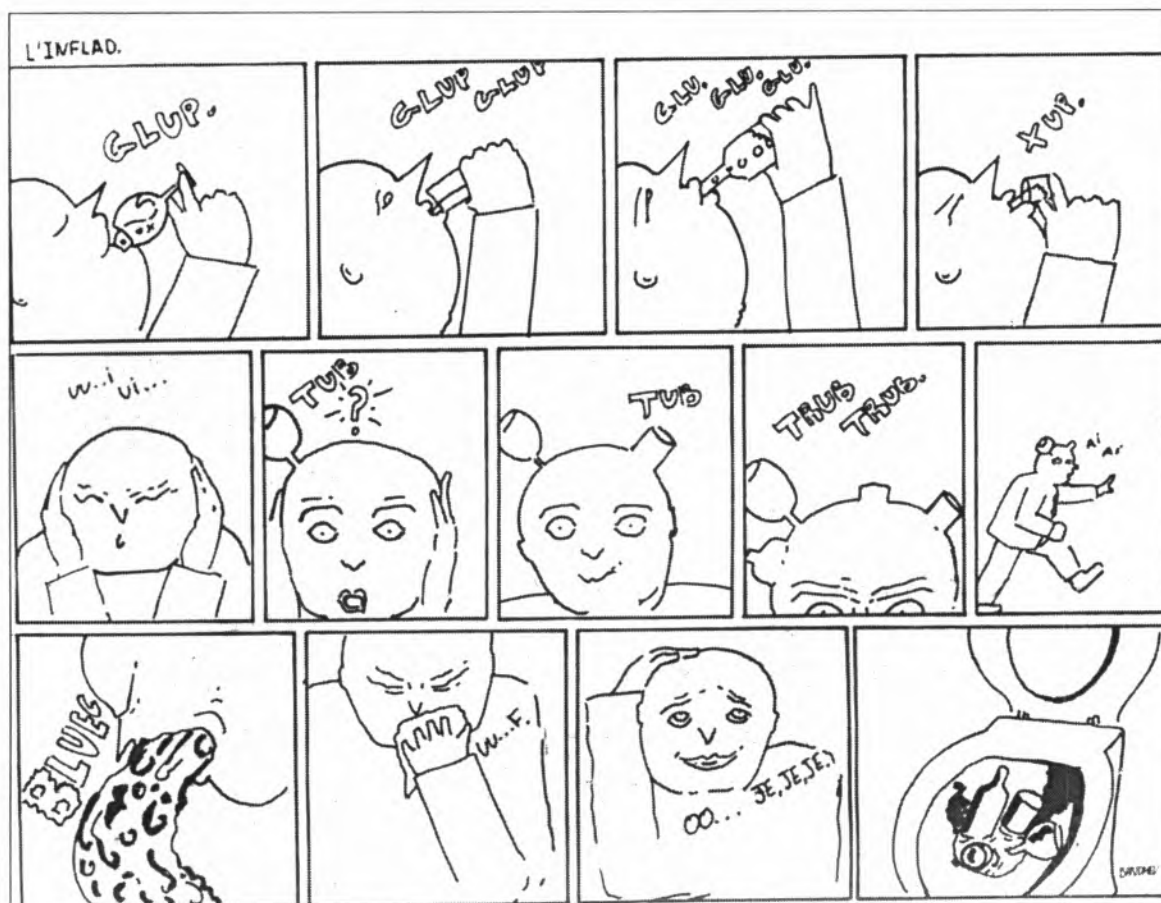
I després els fills i els nés i més tard els qui vendran ens ho recriminaran per causa d'aquests malfets.

Ara encara hi som a temps per lo nostre defensar, tots plegats hem de lluitar, ben prudents i ben valents.

Amb aquesta gran sequera que a dins Mallorca patim, si els boscos destruïm no plourà tant a dins s'Illa.

Si això aconseguim serà nostra la victòria, també ho serà la glòria per defensar el que tenim.

Guillem Crespi Pons Ω

Greater Catalonia

Les paraules, per si soles, tenen, independentment de les coses que representen, un do de suggestió incomparable. Això, encara que no signifiquin res precis, res real: encara que ni en el món de les realitats materials o immaterials, ni el de les generalitzacions i de les abstraccions, hi hagi res que sigui representat per elles.

No ens adonem, perquè des que obrim els ulls al món, entre nosaltres i les coses que van i venen aquests acoblaments de sons que són els mots, que són les paraules, però elles tenen un gran poder, elles tenen en aquest sentit una veritable força creadora.

I com més buides de realitat, com més deslligades d'una significació precisa, concreta, ben rigorosament definida, més el tenen aquest poder, perquè venen a ésser una forma vaga que cadascú omple amb el que ell porta dintre.

Hi ha paraules d'aquestes que, exercint sobre les multituds

aquest poder de suggestió, han trasbalsat el món, com les de la famosa trilogia: llibertat, igualtat, fraternitat.

Hi ha aparatoses teories que deuen l'èxit a l'encís, a l'enlluernament d'una paraula: la paraula amb què han estat batejades.

Hi ha concepcions velles, gairebé arqueològiques, que tot d'un plegat tornen a entrar al comerç intel·lectual dels homes com a novetats moderníssimes, només pel prestigi d'una paraula nova, d'intens brillantor. ¿Què hi ha si no una paraula que subratlla un aspecte d'una teoria vella en aquest futurisme saturat de rebel·lia que ens ha vingut dels dolços i tranquils cenacles de la quieta i dolça Mallorca? ¿Què hi ha si no una paraula, però paraula prestigiosa, en això tan vell de l'universalisme, predicat fa poc entre nosaltres amb la pompa d'un nou evangeli salvador de la cultura catalana?

Els noms de poble han exercit intensament sobre la humanitat

aquesta força suggestionadora. La paraula aplicada, tal volta arbitràriament a una regió, segles enllà, per un geògraf autoritzat, va perpetuant-se i dona personalitat en el concert universal al poble que l'habita. En el fet de moltes nacions no hi ha res més que la suggestió d'una paraula. Itàlia, abans d'ésser Estat, era principalment un nom, i la suggestió del nom ha estat un dels elements determinants de la formació de l'Estat italià.

En canvi, hi ha realitats sense paraula que les representi, hi ha pobles, hi ha nacionalitats sense nom nacional; i això és pels pobles que s'hi troben, un ésser inferior, incomplet. És clar que això no priva que els pobles siguin el que són: però, per més que tinguin els atributs de poble, de nació, el seu existir no és tan fàcilment conegut dels homes, i per això aquesta deficiència, de primer antuvi secundària, contribueix poderosament a produir l'estat d'inconsciència de les nacionalitats, que és una de les causes més actives de desnacionalització.

La raça catalana no l'ha tingut gairebé mai, un nom nacional. En la celsità de la història, quan les embarcacions fenícies, anant i venint de les seves factories a la metròpolis, solcaven el mar sard, les tribus establertes en el nostre territori tenien un nom comú. Més tard, quan les llargues i afilades naus dels focis varen amarar en les nostres costes, tenien els nostres passats un nom comú també, nom que, perpetuat pels geògrafs, es va estendre a tota la península: Ibèria. Però des de lla-

vors, ja mai més un sol nom ètnic ha designat tots els homes de la nostra nacionalitat.

En el temps de la reconquesta, hauríem assolit aquesta consagració de la paraula; però desgraciadament la unió del Principat amb el reialme d'Aragó, va fer surar el nom de la regió aragonesa, i Aragó va ésser el nom de la gran confederació mediterrània. És més: no solament va ésser llavors preterit el nom de Catalunya, sinó que anà prenent un significat provincial, va designar només el vell Principat, per més que fossin i es diguessin igualment catalans els habitants de València i de Mallorca. El federalisme, imposat pel fet de la unió amb Aragó, va ésser en aquestes condicions, fatal pel nostre poble, que en haver de lluitar amb Castella, dins la unió espanyola, va trobar-se trossejat, dividit, mancat de sentiments nacionals i d'institucions unitàries que les traduïssin.

Aquests sentiments s'han despartat. Després de segles d'esmortiment i d'inconsciència, sabem que som catalans i sabem tot el que ésser catalans significa. A la primeria, aquest desvetllament va ésser provincialisme, va ésser regionalisme, perquè província o regió és el Principat de Catalunya, com regió és Mallorca, com regió és València. Avui ja és una intuïció d'ésser supraregional, ja és nacionalisme, ja és afirmació de nacionalitat catalana, que no acaba en les fronteres de la vella província nostra, sinó que s'eixampla terres enllà fins tocar les palmeres de Múrcia i, travessant la mar, floreix en les illes de Mallorca.

No tenim un nom comú encara, estem encara sota el jou, sota la suggestió pertorbadora, desconcertant dels noms provincials: però som, i això val més que les paraules. Som i cada dia hi ha més germans de pàtria que obren les portes

del seu esperit a aquesta realitat vivent, cada dia n'hi ha més que en tenen consciència. Anem engrandint cada dia la sardana dels consciències i la paraula sorgirà.

Mentrestant, fem com els anglesos amb la seva *Greater Britania*, flor d'imperi que està a punt d'esclatar: parlem de la Catalunya Gran, que no és el Principat tan sols, ni Mallorca, ni el Rosselló, ni València, sinó València i Mallorca i el Principat i el Rosselló i tots alhora.

Tots som uns, tots som catalans. Les diferències que ens separen, són diferències accidentals, diferències regionals com les que es presenten dins totes les nacionalitats, per sanes i fortes que siguin. Més n'hi havia entre Esparta i Atenes, i la unitat espiritual de Grècia va ésser un fet d'evidència indestructible.

Aixequem-la ben amunt aquesta senyera de la Catalunya Gran. En els bons temps de d'aquesta terra, tots ens dèiem catalans, tant els fills del Principat, com els de València, com els de Mallorca, i ens ho deien els nostres reis, i ens ho deien per tot el mar llatí: com catalans per un igual ens anomenen avui els etnòlegs estrangers, i amb aquest comú denominador, sota la mateixa taca de color, ens representen en els atlas etnogràfics.

Els homes més eminents de Mallorca ja l'han proclamat ben alta, aquesta unitat suprema de la raça, i catalans s'han enomenat i catalans de Mallorca s'anomenen els fills de l'illa daurada. També se n'adonaran un dia a València i llavors la Catalunya gran, redimida, forta i plena, podrà somniar amb una «més gran» Catalunya que batega en el *patois* i dorm en els arxius d'enllà dels Pirineus. **Enric Prat de la Riba**, president de la Mancomunitat de Catalunya. Article publicat a La Senyera el 12-1-1907 Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
C.P.....
Població.....
C.I.F..... Tel.....

M'interessa una subscripció

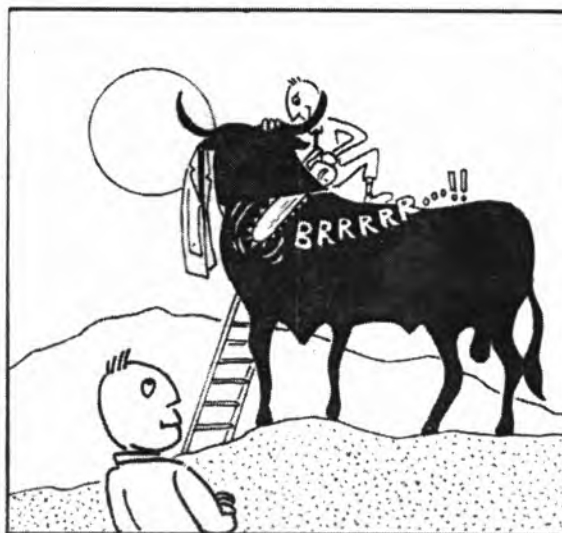
ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

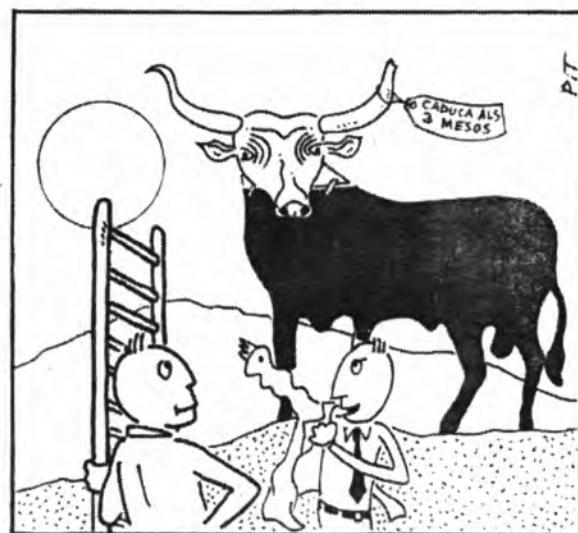
Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

-AQUESTA NORMALITZACIÓ SÍ QUE AGRADARÀ!

-SI AQUESTA VEGADA EL TOMEN, SERÀ COSA DE FORASTERS!